

Published and distributed under Permit (No. 739) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Boston, Massachusetts. By order of the President. A. S. Burlison, POSTMASTER GENERAL. Tel. So. Boston 2408.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

The Lithuanian Weekly "SANDARA" Published by the Lithuanian National League of America K. J. PAULASKAS Sec'y and Business Mgr. YEARLY SUBSCRIPTION RATES: In the United States ..... \$2.50 To Foreign Countries ..... \$3.00 "SANDARA" 327 E Street, Boston 27, Mass. KAINA 5 CENTAL.

No. 22

So. Boston, Mass., Birželio (June) 2 d. 1921 m.

Metai VIII

Lietuviai Iteikia Savo Peticiją

ANGLIJOS KARIUMENĖ VYKSTA SILEZIJON. VOKIEČIAI UŽMOKA PRANCAM \$200,000,000 DERYBOS BRUSELYJE.

Kruvini Susirėmimai Silezijoje Vokiečių su Lenkais "ELTOS" ŽINIOS.

LIETUVIAI ITEIKIA PETICIJĄ.

WASHINGTON, D. C., geg. 30. Daugiau, kaip milijonas parašų yra po peticiją, kurią lietuviai ryto iteiks prezidentui Harding'ui, prašydami, kad Suv. Valstijos pripažintų Lietuvos nepriklausomybę. Peticija turi daugiau kaip 140 knygų. Knygos sukrautos viena ant kitos turėtų 14 pėdų augščio. Tik moters kada jos reikalavo balsavimo tiesų, iteikė peticiją su daugiau parašų, šiaip niekas nėra lietuvių pralenkęs.

Lietuvių peticijoj yra parašai gubernatorių, senatorių, atstovų, kunigų visokių tikėjimų, mokytojų, majorų ir t. t.

Iš New Yorko esą 50,000 parašų, iš Bostono 72,000, iš Worcester 40,000, iš Philadelphia 20,000. Illinois valstija davė 102,000 parašų, Connecticut — 71,000, Massachusetts ir apielinkė 137,000. Peticijos tekstas buvo sekantis:

"Whereas, Lithuania was for ages an independent state whose inhabitants, a distinct ethnic group, have never renounced their right to independence;

"Whereas, the establishment of an independent Lithuanian state would add materially to the future of the world;

"We, the undersigned, ask for the people of Lithuania those rights of self-determination that are the declared war aims of the United States and which have been granted to the oppressed people of other countries.

"We respectfully request the President of the United States and the secretary of state to extend to the Lithuanian government formal recognition, based not only on the grounds of justice, but through this they may be better able to withstand the attempts of the present regime of Russia or any other alien government to impose a foreign rule upon them."

VOKIEČIAI UŽMOKA \$200,000,000.

BERLINAS, geg. 27 d. Vokietija nutarė išsiųsti subatoje tam tikrą komisiją į Paryžių, kuri nuveš Prancijai 20 izdo notų po 10 milijonų dolerių kiekvienu, arba iš viso \$40,000,000 aukšinių markių arba \$200,000,000.

Kad Vokietija apsiėmė gražumu mokėti Prancuzijai karės iškaščius, tai tas sumažins galimybę naujos karės Europoje.

SUSIRĖMIMAS SILEZIJOJE.

BERLINAS, geg. 27 d. Ties Grosstein ir Neiderelguth yra susirėmimai tarp lenkiškųjų "sukilėlių" Silezijoje ir vokiečių liuosnarių. Lenkų ant syk žuvę 120 žmonių. Vokiečių kasdien žusta apie po 20 vyrų.

ANGLIJOS KARIUMENĖ VYKSTA Į SILEZIJĄ.

LONDONAS, geg. 27 d. Vakar iškelia 4 batalijonai Anglijos kareivių, iš Reino distrikto į Sileziją, kad palaikyti tvarką ten, kur Lenkija sukėlė maištą. Da kitus du batalijonu ketinama išsiųsti tiesiog iš Anglijos, taip kad Anglija turės 6 batalijonus savo kareivių Silezijoje, šale kitų šalių kareivių.

LENKŲ KAREIVIAI NEUTRALLEJ ZONOJ.

Gegužės 27 dieną gautas yra toksai kablegramas iš Kauno nuo Vakarų Departamento direktoriaus B. Balučio:

"Dvidešimts penktą gegužės dieną pastebėta neutralėje zonoje apie trisdešimts lenkų raitelių, besirenkančių apie Širvintus. Taškas. Penkiolika persirėdžiusių žandarų delegaluota suėmimui Širvintų milicijos kontrolės komisijos pastatytos, taipgi kunigo ir kitų žymesnių. Taškas. Milicija ir kunigas prasišalino. Taškas. Patebiama infiltracija šio rajono persirėdžiusiais kareiviais. Balutis."

Kitame kablegrame pranešama, jog gegužės 22 dieną išvažiavęs Amerikon gerbiamas. Vold. Čarneckis.

Liet. Informacijų Biuras. 28-V-1921.

IS PRIEZASTIES VIS DAR EINANČIŲ DERYBŲ BRUSELYJE.

Yra dalykų, apie kuriuos nesmagu yra rašyti, o vienok rašyti reikia, nes tat dalykai didžiausios svarbos.

Prie tokių dalykų be abejonės šiandien priklauso ir mūsų delegacijos vedamos derybos su lenkais.

Jeigu spėti iš to, jog šių derybų eiseną lenkams didžiai nepatinka, jog jų spauda didžiai neruojuojasi ir patį lenkų endekai pačiame Vilniuje jau rucšiasi ginti Vilnių iki paskutiniosios, tai galima matyti, jog mūsų delegacijos darbas jau yra atnešęs gerų vaisių. Be to įsipainiojimas lenkų į visą Silezijos avantūrą gali tik džiuginti mus, kad jie ne tik nežinai sunkų padėjimą, kuomet jai prisieina betarpiu tartis su kaimynais, kurie yra išveržę į mūsų namą ir tai dar tartis geruoju. Prisieina daryti visą eilę visokių pažadų, siūlyti viskių gerybių, o kaimynas turi tiek daug apetito, kad jam vis negana.

Kaip matyti iš Lietuvos Atstovybės jau gautojo Lietuvos Delegacijos pareiškimo dėlei Vilniaus, tai Lietuvos delegacija yra pasisilūniusi su lenkais į artimiausią sutartį, tinkanti niekadoms ant jų nepulti, neleisti kitiems ant mūsų žemės ginkluotis prieš Lenkiją, tinkanti ant militarinės konvencijos, žadanti Lenkijai liuosą tranzitą ir geležinkeliais ir upeliais ir net nuo jų neimti ne tik maito, bet ir didesnę kainos, negu kokia bus nustatyta dėlei Lietuvos gyventojų, toliaus pažada lenkiškai kalbantiems Lietuvos piliečiams kulturing autonomiją ir tuo tikslu tinkanti su Aliantų Valstybėmis padaryti tam tikrą sutartį, pagaliau prisizada respektuoti padarytą tarp Lenkų ir Rusų Rygoje sutartį ir prisilaukanti prie atstatyti šia sutartimi rubežį ir t. t. Iš visų vieuoškos tos sutarties straipsnių, tikrai dviejose kalbama apie tat, ko mes gauname, butent: "Lenkija privalanti pripažinti Lietuvos Demokratinės Respublikos Siuverinitetą ant Vilniaus ir jo teritorijos", (No.3) ir "Lenkija prisižada pripažinti Lietuv. siuverinitetą ant Klaipėdos teritorijos, jeigu taip atsitiktų, jog Aliantų Valstybės pripažins tą Klaipėdos teritoriją Lietuvai (No. 4).

Tai gi dėlei šių dviejų straipsnių, kaip reikia spėti, Lenkija turėtų apleisti, nors tiesioginiai to nereikalaujama, Vilnių ir Vilniaus teritoriją. Apie Lydą, Gardiną ar Punską ar kitas vietas nieko nesakoma. Rods Vilnius jau seniai visos Lietuvos tautos tapo pripažintas ir taip buvo pasakyta ir nepriklausomybės akte ir pirmame Steig. Seim-

mo posėdyje — jog jis yra Lietuvos sostinė ir mums kaip ir neišpuola dar prašyti nuo Lenkijos, kad ir ji teiktusi pripažinti tą siuverinitetą Lietuvos Respublikos ant to miesto. Prie tokių nusizėminimų priveda padėtis, kuomet prisieina kaimynas geruoju vilioti iš mūsų sostinės.

Su kitu punktu rods yra dar blogiau. Sulig Versailės sutarties Klaipėdos kraštas buvo atskirtas, kaip lietuvių kraštas nuo Vokietijos. Tokio atskyrumo reikalavo ir Prusų lietuviai ir neoficialiai ir mūsų Taikos delegacija Paryžiuje. Jeigu Alijantai yra tą kraštą atskirę dėlei minėtų prašymų nuo Vokietijos, tai rods tie patys Aliantai, norėdami pildyti savo Versailės sutartį, privalo leisti tam kraštui susilieti su visa Lietuva, nes tokia buvo jos prasmė viso to atskyrimo ir rods patsai Clemenceau kad ir neoficialiai yra tat pripažinęs.

Tuo tarpu gi šioje sutartyje sakoma, jeigu taip atsitiktų, kad Aliantų Valstybės pripažintų Klaipėdos kraštą Lietuvai ir t. t. Jeigu tik šiandie dar turi kokios vertės Versailės sutartis, tai šios sutarties nutarimu visos Aliantų Valstybės, o tarp jų ir pati Lenkija, kuri tos pačios sutarties tapo pagimdyta, privalo be jokiu sąlygų tą kraštą Lietuvai pripažinti. Rods čion nereikėjo nė naujų straipsnių rašyti, nes jie pamatiniai tik silpnina mūsų poziciją.

Tai antroji šių vedamų derybų pusė.

Dėlei bendros mūsų politinės akcijos, gal čion bus pravartu pridėti dar keletą pastabų. Kai kurie žmonės tvirtino, jog ukininkų šalis nepajiegia sutverti stiprios valstybės, jog valstybės padaras dažniausiai yra stiprios vidurinės umos nuopelnu. Nurodoma ir Bulgariją, kuri laike šio karo mokoje nustoti daug savo pakraščiu, į pačią Rusiją, kuri, kad ir prie bolševikų besivarėdama prie visokių apsisprendimų ir susitarimų subyrėjo į smotelius.

Be abejonės tame pasakyme yra daug teisybės. Mūsų vidurinis luomas, daugiausiai žydai, nors ir remia valstybę, bet drauge rupinas, kad būtų jai leista ir rusų kalba vartoti. Laukia kito padėjimo.

Patys gi Lietuvos ukininkai arba jų vadovai, vis vien ar tai liaudininkai, ar kr. demokratai, paprastai negali nusikratyti nuo tos socialės padėties, kurią jie visuomenėje užima. Kiekvienas nori turėti savo žemės gabalą, nerėtų būti, iškilmingai tariant, "sau žmogus", kurio dvasinė ideologija dar Vyduno buvo pagaminta ir rasit dėlei tos priežasties gana lengvai yra nusistatę sutikti, kad tai jus lenkiškai kalbantieji, gyvenkite sau, o mes gyvensime vėl sau ir išei- tuos tokiu budu, kad iš vienos Lietuvos gali susidaryti, kaip tat viešame "Litva" numeryje nurodoma, ne tik du kantūnai, kaip Vilnius ir Kaunas, kaip lenkai nori, bet kokie keturi ar daugiau: ir lenkiškas, ir balstrusų, ir keli lietuvių, o gal dar ir žydų. "Litva" pagiria tą nėra Lietuvos kairiųjų grupių sumanymą, nors ir jai pačiai jis ne-

aiškus, bet jis pilnai atsako idealams žmonių, kurie savo laiku taip buvo įsimylėję į obalsį: "Zemė ir Laisvė."

Kita blogoji ukininkų nusistatymo pusė, jog jie mažiau, kaip kiti sluogsniai pasitiki savo pajėgumais. Jeigu ukininkai dažnai pasisako, kad bus taip, kaip Dievas duos, tai nubėgę nuo šio paprasto obalsio veikėjai visą viltį deda ant kitų. Visa mūsų dėlei nepriklausomybės kova turi ganėtina išrodymų, jog mes pasitikėjome tai bent iš pradžių rusais, paskui vokiečiais, toliau angliais, prancuzais, o dabar gal atėjo linija ant lenkų ar kitų.

Manau, jog dėlei šių momentų yra svarbu susirupinti, kad neišbarščius jau ir to bagažo, kurį turime.

Lietuvos Informacijų Biuras. 24-V-1921.

"ELTOS" ŽINIOS.

ZYDŲ NUOMONĖ APIE LIETUVĄ.

Pasak "Žydų Balso", šiomis dienomis viešėjo Kaune, važiuodamas iš Londono į Taliną, "Ukrainos Žydams Pašalpos Teikti Komiteto" pirminikas, d-ras Cochelman. Jis yra podraug ir Pašalpos darbininkų fondo Anglijos pirmininkas ir, kaip svetimas pilietis "Joint Distribution Committee" vienintėlis narys. Pasikalbėdamas su vienu asmeniu jis tarp kitko yra pabriežęs apibudinančiu brožu apie Lietuvos padėtį užsienyje.

"Lenkai griebiasi visų priemonių, kad patraukus didžiųjų valstybių vyriausybes savo pusėn. Jau nekalbant apie Prancuziją, jie veikia apskriai ir Anglijoje, kuri yra šiam momente viso pasaulio politinis centras. Reikia paminėti, kad Lietuva teturi dar visai nedaug draugų, bet jai butinai reikia padėti jos pastangos politiniam atgimimui. Mes pripažįstame, kad tai yra mūsų žydų prievole jai padėti tuo keiu.

Mūsų darbuotė Britų žemėje mums laiduoja, kad mes galime turėti didelės įtakos Anglijos santykių su Lietuva pagerinimui. Aš kelis kartus kalbėjau su Lietuvos atstovu Anglijoje. Tai yra veiklus, geras žmogus, ir aš jam tą pat pasakiau, ką ir jums: Mes žydai, beabejojimo, pasistengsim pasinaudoti mūsų įtaką Angluose, kad Lietuvos teisėti reikalavimai visur būtų pripažinti. Mes privalome dalyvauti Lietuvos paskolaj, mes turime pradėti vesti plačią agitaciją Lietuvos Vyriausybės nepriklausomybei ir t. t. Bet pirm tai daryti, mes norime susipažinti su Lietuvos žydų padėčia. Aš pats, Lietuvos žydas, noriu kuo begalėdamas, padėti jaunai Lietuvos Vyriausybei, bet mano principas toks: pirm padėti darba, aš turiu susipažinti su padėčia vietoje. Aš jums tegaliu pasakyti, kad svetur kiekvienas žydas yra patenkintas dabartinė laisvąja Lietuva: geidžia, kad ir vietoje neapsiviltume."

D-ras Cochelman dabar važiuoja į Taliną susipažinti su pašalpos akcija Tarybų Rusų Žydams

ir, sugrįžęs atgal į Kauną, jis čia pasiliks ilgesniam laikui iš-tirti ir susipažinti su žydų padėčia Lietuvoje.

LIAUDIES MOKYKLOS TELŠIUOSE.

Pastaraisiais trimis metais liaudies mokyklų ir mokytojų skaičius žymiai padidėjo.

1918-1919 mokslo metais Telšių apskrityje buta vos 19 mokyklų su 22 mokytojais.

1919-1920 mokslo metais jau buvo 41 mokykla su 57 mokytojais (14 vyresniųjų ir 47 jaunesniųjų mokytojų). Iš šių mokytojų buta lietuvių 51, žydų 5 ir rusų 1. Be to su keturiais mokytojais buvo 1 mokykla, su trimis 3, su dviem 5 ir su vienu mokytoju 32 mokyklos.

1920-1921 mokslo metais jau esama 62 mokyklos su 84 mokytojais (vyresniųjų 19 ir jaunesniųjų 65). Iš šio skaičiaus esama lietuvių 73 mokytojai, žydų 8 ir rusų 3; 2 mokytojai baigę mokytojų seminariją, 4 rusų laikais 'gyjo mokytojų teises, gimnaziją baigusiu yra 4 (iš jų 2 lanke aukštesnius kursus), 7 baigę gimnazijos 6 kl., vienas 5 kl., 17 baigę 4 kl. ir kitai mažesnio mokslo. Su keturiais mokytojais yra 2 mokykli (Telšiuose ir Plungėje), su trimis 2, su dviem 10 ir likusios visos su vienu mokytoju. Lanko mokyklas apie 4,216 vaikų (vaikinių 2,346 ir mergaičių 1,870); taigi kiekvienam mokytojuj tenka mokinti apie 50 vaikų.

Prie Telšių liet. gimnazijos yra mokytojų kursai, iš kurių tikimasi susilaukti naujų mokytojų. Jau rimtai mąstoma ir apie atidarymą Telšiuose mokytojų seminarijos; nuomojami ir taisomai namai ir ateinantį rudenį manoma mokslą pradėti.

ŠAULIŲ SAJUNGOS ĮSTATYMAS STEIM. SEIME.

Svarstomas "Lietuvos Šaulių Sąjungos įstatymo sumanymas." Referavo at. Steponavičius. Nupasakojo Lietuvos Šaulių atsiradimo istoriją ir jų kovą del Lietuvos nepriklausomybės dar barmontininkų laikais Šiauliuose — su Želigowskio kariuomene visame fronte. Įrodinėjo šio įstatymo reikalingumą priimti.

At. Ruseckas (s. l.) nupasakojo Šveicarijos piliečių gynimosi būdą ir tvarką, karo mokslo (naminiu budu) vaisius partizanuose Vokietijoje, sporto įsivystimą ir krašto gynėjų kadros atsiradimą Suomijoje, Šaulių Sąjungos išsivystimą Majojoje Gruzijoje ir sunkią kovą su Sovietais. Krašto gynimo pagrindas Gruzijoje taip pat Šauliai. Pirminė lenkų organizaciją "Sokol", iš kurios dabar išsivystė P. O. W. Istorija rodo daug pavyzdžių, kuomet piliečiai suvaidindavo didelį vaidmenį krašto gynime.

Pirminė Šaulių Sąjungos nuopelnus fronte ir vidaus sutvarkyme.

Paminėjo Šaulių dvasinį auklėjimą piliečių tarpe. Pabriežė, kad legalizuodami Šaulių Sąjungą pamatysim, jog Šauliai daug padės kulturiniam darbu.

At. Galvydis - Bikauskas (kr. d.) nurodė, kad visi fiziniai ap- (Seka ant 8 pusl.).

A. L. T. S. REIKALAI

BUDĖKIME KOL NEVĖLU.

Šiandien gyvename viename iš svarbiausių laikotarpių mūsų tautos istorijoje, nes šandien besikuriant laisvai mūsų Tėvynei-Lietuvai, kiekvienas mūsų žingsnis, kiekviena mūsų darbo valanda daug ką yra reiškianti link josios ateities ir gerovės. Jeigu šandien budėsim ir žvaliai stovėsime ant sargybos, tai užtesime tvirtus pamatus mūsų tautos busimam gyvavimui ir busiančios gentkartės minės mūsų darbui. O jeigu šandien mažai atsižvelgdami liuosai pralosisime tą svarbų momentą ir leisime tamsybės šmėklai užviešpatauti, tai susilauksime liudėjimo ateities ir busiančios gentkartės keikis mūsų kaulus, gulincius žemėje. Pažvelgkime į šiandieninį Lietuvos padėjimą ir lietuvių politiską kovą, o aiškiai pamatysime, jog Lietuvoje Valstiečių Sąjunga ir kitos progresyvosios organizacijos, o Amerijoje Sandara ir visos progresyvosios elementas yra nusistatę, kad subudavot Lietuvos valstiebių ant tokių pamatų, kad kiekvienam būtų miela ten gyventi, kad kiekvienas turėtų pilną teisę naudotis pilna laisve, kad kiekvienas galėtų sau laisvai protauti.

Gi iš antrosios pusės klerikalizmas, kaip Lietuvoje, taip ir Amerikoje, deda pastangas, kad padaryti Lietuvą savą liudį, kad būtų galima lengvai varžyti žmonių mintis ir kad padaryti savo nuolankiais vergais, kad jie taip gyventų, kaip kunigija diktuos.

Paskutiniiais laikais, klerikalizmas pavadina progresyvią visuomenę žmogžudžiais ir paleistuviais ir užreiskia, kad jeigu kuris skaitys progresyviskus laikraščius, tai tas negaus išsilimo iš nusidėjimų. Tas aiškiai parodo, jog klerikalizmas griebiai už paskutinio įrankio, su kurio pagalba mano atsiekti savo judosiską tikslą ir tuomi susisukti sau šiltus liudius, iš kurių jų niekas negalėtų išbaidyti. Bet klausimas: kaip tas jiems pavyks? Nejaugi lietuvis, darbo žmogus tiek bus kvailas, kad pintų bizuną, kuris jeigu ne šiandien, tai rytoj bus išmėgintas ant jo paties nugaros? Nejaugi jam nebus aišku, kokie žmonių prieteliai kunigai buvo baudžiamos laikuose, kada žmogus pono nukankintas ir nuplaktas, nuedavo pas kunigą pasiklausti rodos, kaip tu nelaimių išvengti ateityje, tai gaudavo patarimą melsties ir apieravoti Dievui? Reiskia melskis, kol vėl gausi mieksti, o kaip gausi, tai ir vėl melskis! O kunigas tuo pačiu laiku su tuo ponu draugauja ir ar klebonijoje, arba dvoro palciuje vyną geria.

Jau praėjo tie laikai. Laikas mūsų klerikalams juos užmiršti ir visai nesusiprasti apie tai, nes šiandien lietuvis, gavęs nagaiką, galvą užvertęs nežiurės į dangų, kolei vėl gaus, bet sugniauzęs savo tvirtą kumštį smogs, kad daugiau neišdrįsi kęsyti ant jo kalnierių.

Tad ir šis paskutinis klerikalų skymas nenusiseks, nes kiekvienam aišku, jog tai gudriai sufabrikuota apgavystė, kuri nieko bendro neturi su išpažinčia. Tik mums, sandariečiams, ir visai progresyviskai visuomenei reikėtų plačiau kas kart pakalbėti apie tai ir aiškiai nuvesti tą visą klerikalų suplanuotą judosiską tinklą, nes kiekvienas karščiausias katalikas myli laisvę ir kaip tik pamatys, į kokius žabangus jį klerikalai veda, tai visai nėra abejonės, kad nesileis save ten įvesti.

Tad budėkime, kol dar nėra

vėlu, nes tai mūsų, sandariečių, yra pareiga.

K. J. PAULAUSKAS,
Sandaros Sekr.-Adm.

NAUJOS ANGLIJOS SANDARIEČIAI!

Praslinkus žiemai, veikimas sustoja, kaip tai: rengime teatrų, prakalbų, koncertų. Karščiams užėjus, kiekvieną trauktis traukia kur nors į laukus ar į miškus. Kiekvienas stengiasi, sulaukęs šventadienio, nors ant valandėlės apieisti surukusį miestą ir pakvėpuoti tyru oru.

Tad ir mums, Naujos Anglijos sandariečiams, stovi prieš gana didelis darbas, kurio nusisekimas atneštų daug naudos.

Čia turime omenyje N. A. Apokričio rengiamą pikniką liepos 4 dieną. Kiekvieno sandariečio tės pareiga atkreipti domą į tai. Kiekvienas turi rengtis išanksto ir garsinti kiek tik išgali. Turime pridurti, jog parkas yra netoli Framingham, Mass., labai puikioje vietoje prie ežero. Yra parinkta vieta, kad kiekvienas atsilankęs galėtų linksmi praleisti dieną. Minėta diena yra gan svarbi Amerikos istorijoje ir dirbtuvės nedirbs, darbo žmonės bus visi liuosai. Tad čia ir reiktu, kad kiekvienas narys ir dėtų visą pastangas, kad kodaugusia prikaltinūs lietuvių iš savo kolonijos. O mūsų pasidarbavimas atneštu naudą netik mums patiems, bet ir mūsų numylėtai Tėvyškei.

Turėję geras pasekmes, mes galėtume kur-kas pakelti savo veikimą ateinančioje žemoje.

Kaip yra svarbi minėta diena Amerikonų istorijoje, tai pasilieka ir mums, sandariečiams, svarbi. O svarbi kaip sandariečių diena tada galės būti, kad mes sukviessime visus Naujos Anglijos lietuvius.

Atsimindami, jogei tą dieną šis šalis apsisuko nepriklausoma nuo Anglijos magnatų-ponų jungo. Tad, padėdami linksmintis amerikonomams, pasistengkime, kad ta diena liktų ir lietuvių istorijoje svarbi. Ir lai buna tą dieną galas visiems magnatams ir Lietuvos užpuolikams!

Turėdami geras pasekmes, galėsime išvyti lauk iš lietuvių tarpovus tamsyos apuokus ir Lietuvos priešus.

Tad visi gerai įsidėmėkite, kad 4 d. liepos, Lake Washakum Parke bus lietuvių diena!

N. A. Sandariečiai visi kaip vienas prie darbo!

Spaudos Komisija:
A. J. GOTAUTAS,
I. SAVILIONIUTĖ,
S. JOKUBAUSKAS,

PRANESIMAS.

Kai-kurių kuopų po kelis narius yra užsivilkę su mēnesinimis mokestimis, kai-kurie gal yra išvažiavę į Lietuvą arba bedarbės priežastis. Tad stengkitės greitai prisiusti mokeskį, nes busime priversti laikraščio siuntinėjimą sulaukyti. Žinote, jog laikraščio lėšos yra didelės, tokiu budu uždykta siuntinėti negalima. "Sandaros" Adm.

NEMUNAITIS,

Alytaus Apskr., Lietuva.
4-21-21 m.

Gerb. Administracija:—

Aš, kaip Sandaros narys, esu pargrįžęs į Lietuvą ir siunčiu visiems gerų dienų ir linkniu visiems geros sveikatos nuo savęs. Meldžiu visų laikytis, kaip ir laikėtės, už Lietuvą, o viskas bus gerai. Lietuva gyvuoja ir viskas kasdien eina tvarkon. Mūsų geri Lietuvos piliečiai visi eina talkon padaryti mus Lietuvą garbinga šalia del

lietuvių gyventi.

Meldžiu siūsti "Sandarą" viršminėtu antrus.

Su aukšta pagarba,
Ignotas Yagella.

PADEKA.

Gerb. "Sandaros" Redakcija:—
Teiksitės suteikti vietas "Sandaros" laikraštyje tarti pagarbos žodį T. Lietuvos Sunų ir Dukterų Draugijai, Rochester, N. Y., už surengtas išleisuves ir už gražią suteiktą dovaną mano upatai, kas įvyko gegužės 22 d. Taipgi už gražiausius linkėjimus nuo prakalbininkų, pp. St. Klimaičio, Kaz. Gečio, draug. pirm. N. Juodviršio. Ilga atminčiai p. Jakšiams ir Juodviršiams ir jų kudukius Albertą Jokšą, Aldoną Juodviršytę, kurie suteikė aukštinę dovaną ir Lietuvos vėliavą. Velindamas ilgiausių metų gyvavimo, einant prie idealiskų viekinų, pasilieku.

Su aukšta pagarba,
P. PETRONIS.
Ant laivo "Ryndam".

SUSIRINKIMAI.

NEW HAVEN, CONN.

A. L. T. Sandaros 10-tos kpmėnesinis susirinkimas įvyks pirmą ponedėlį, birželio 6-tą d., 1921 m., Lietuvių Klubo kambaryse, Grand Ave. Yra daug svarbių reikalų svarstymui, delto privalomė skaitlingai susirinkti. Prieg tam, gerb. nariai, katrie jaučiat, jogei mėnesinė mokeskis užsibaigus, malonėkite ateiti ir užsimokėti, kitaip organas "Sandara" paliaus jus lankęs. Vėliaus, kada karščiai išgalės sunkiaus susirinkimus susaukti, delto geistina, kad šis susirinkimas būtų skaitlingas.

Rašt. Vincas Alksninis.

WILKES BARRE, PA.

A. L. T. Sandaros 55-ta kuopa turės susirinkimą birželio 7 d., utarninko vakare, 7:30 val., J. Vaisnio svetainėje, 326 Hazle St.

Draugai! Malonėkite atsilankyti į šį susirinkimą, nes yra rengiama vasarą išvažiavimas.

K. Demikis.

SUSIRINKIMAS.

New Britain, Conn. T. M. D. 33 kuopos mėnesinis susirinkimas bus Birželio (June) 5 d., Lietuvių Svetainėje, 354 Park St., 3 valandą po pietų. Visi nariai būtina užprašomi ateiti, nes bus dalinamos knygos ir tarimai T. M. D. reikalai, taipgi kuopos reikalai ir t. t. Ateikite laiku.

Kviečia,
Ant. Mikalauskas, pirm.

Iš A. L. T. S. Kp. Veikimo.

ANSONIA, CONN.

Gotauto Prakalbos.

Geg. 15 d. A. L. T. Sandaros 60 kuopos įvyko prakalbos pil. Gotauto. Kadangi pas mus viešpatauja didelė bedarbė, tad žmonių atsilankę į šias prakalbas neperdaugausia, bet kurie atsilankę visi gėrėjosi. Pil. Gotautos savo kalboje apibudino daug svabių dalykų apie Amerikos lietuvių partijas, kurios veikia Lietuvos labai teisingai, ir kurios ne. Perbėgus visų partijų pamatinius principus ir jų nuveiktus darbus ir prie ko jie yra siekiami, pasirodo, kad A. L. T. S. yra vienintelė organizacija, kuri savo pamatiniuose principuose yra užsibriežus veikti, kad iškovojus Lietuvai pilną laisvę su demokratybės principais ir užreiskiami, jogei kiekvienas žmogus privalo turėti pilnutėlę liuosybę naudoties gyvenimo progomis.

Antras pareiškimas: Amerikoje augantį jaunimą palaikyti lietuviškoje dvasioje, apsaugojant nuo ištautėjimo. Pertrau-

koje buvo pardavinėjama literatūra ir prirasinėjami nauji nariai. Prisarašė du nariai, taipgi literatūros parduota už keletą dolerių.

Antru atveju kalbėjo apie Lietuvą ir mūsų didžiausią priešą — Lenkiją, kuri su pašventintais ginklais žudo mūsų brolius ir plėšia lietuvių turtus. Ragino pirkti Laisvės paskolos bonus, kad padėjus apsiginti nuo tuožmių lenkų ypatingai šiame momente, kuomet eina klausimas apie nusprendimą mūsų sostapilės Vilniaus. Nors teisingai vadovaujantis yra mūsų, oet kadangi lenkai gražumu nepori apieisti, tad turime įtempti visas savo jiegas, kad pagelbėjus Lietuvos kariuomenei tuos negeistinus svečius išvyti iš Vilniaus. Neatsižvelgiant į tai, kad Lietuvos valdžia paskyrė į ausijos narius nors ir netinkamą ypata, mes nebukime tokiais saumyliais, kaip klerikalai, kad provokavo pirmąją Misiją, bet remkime ją, patys pirkdami L. L. P. Bonus ir kitus kalbinkime, kad pirktų. Tur but visų sandariečių pareiga remti, o remdami padėsime subudavoti tą namelį, kuris bus mums visiems sugrįžus linksma gyventi Lietuvoje.

Pasibaigus kalbai, visi skirstėsi: buvo nė klausimų, kas parodo, kad visi buvo užganėdinti pil. Gotauto kalba.

Buvo girdėti iš tų, kurie buvo viršminėse prakalbose didžiuojantis, kad turime progą išgirsti žingeidžią prakaibą.

A. F. G.

WILKES BARRE, PA.

Gegužės 8 d. pas mus lankė D-ras Alseika su prakalbomis Vilniaus atvadavimo reikale. Surengimu prakalbų daugiausia pasidarbavo A. L. T. Sandaros 55-ta kuopa, visos kitos draugijos neprisidėjo ir nerēmė taip svarbaus reikalo.

Vietinis klebonas Paukštys parodė savo purviną atsinešimą linkui prakalbų: buvo atsilankę sandariečiai pas jį, kad užsakytų bažnyčioje prakalbas. Čionai klebonas parodė užmetimą sandariečiams, kam jie samdė svetainę mieste. Esa, "aš bučiau įavęs bažnyčios sklepą ir butumėte suėdinę \$15 dolerių (tiek svetainė kaštavo), bet kad dabar pasisamdėte svetainę mieste, tai nepagarbėjusiu." Tačiau sandariečiai bandė platinti apgarsinimus po pamalų. Kunigas pasisaukė detektivyus, sustabdė apgarsinimus dalinti ir suarestavo dalintojus. Dalintojus valdžia greitai paleido.

Klebonas čia parodė savo nesvarią politiką. Jis galėjo tarti, kad ateityje kreiptųsi prie jo, kada reikės svetainės, bet dabar pagarsinti ir patarti savo parapijonams, eiti į prakalbas. Kunigai viską, kas tik ne jų, konomis sutrempia. Kad taip būtų buvę pas anglus, tie būtų netik pagarsinę bažnyčioje, bet ten pat ir aukų būtų parinkę.

Nežiurint visų nesmagumų, kuriuos darė politikierius klebonas ir mūsų bepročiai komunistai, prakalbos įvyko. Geros valios tėvynainiai atsilankę į prakalbas tik neskartlingai. Rodos tie vis patys visur matomi, kur tik yra renkamos aukos Lietuvos reikalams. Daugumas nesilanko į prakalbas todėl, kad mat vis su tomis aukomis... Rodos, mes ten aukų nedaug nė norime, ir tų reikalų nedaug nežurime, kaip tai: pereitais metais buvo bonų pardavimas, šįmet, Vilniaus atvadavimo reikalas — tai tik kartą į metus.

Kalba D-ro Alseikas labai patiko žmonėms ir D-ras Alseika daug teisybės pasakė apie dabartinį pedėjimą Lietuvai.

Aukuota sekančiai: A. L. T. Sandaros 55-ta kuopa \$10; Jurgis Vaisnys \$4.00; J. Vaisnys

\$5.00; A. Skerus \$4.00; J. Bendžiunas \$4.00; J. Noreika \$5.00; S. Peletakis 2.00; po dolerį; M. Micevičius, J. Liaukus, A. Babianus, K. Lučinskas, B. Usas, P. Usas, J. Sakackas, v. Baltrušaitis, K. Abraitis, J. Jurksaitis, J. Kielius, M. J. Kvietkus, J. Kundrota, J. Virbalis, J. Smulionis, A. Šaulys, J. Kulikauskas, M. Daukšienė, J. Kazakevičia, K. Zarusis, A. Viliauskas, J. Smaidžiunas, V. Dailyda, K. Branaukas \$4.00; A. Juškevičia \$2.00; Y. Zmuidzinis \$10.00; S. Bieloza Wielza \$2.00; Fr. Kupstas \$2.00; Fr. Kupstienė \$2.00; V. Mikielionis \$2.00; J. G. Alenskas \$2.00; J. Aleksaitis \$2.00; M. J. Baubonis \$4.00. Smulkių surinkta \$10.90. Viso \$96.90. Už svetainę \$15.00. Lieka Vilniaus reikalams \$81.90. K. D.

PITTSBURGH, PA.

Sandaros 36-tos kuopos buvo nutarta susaukti narius ar atstovus nuo visų apielinkės kuopų, kurių čia yra net 5-kios kuopos, kad sutvėrus apskritį ar kuopų sąryšį, del pasekmingesnio veikimo. Bet paskirtu laiku, tai yra gegužės 22 d., 2 val. po pietų atvažiavo nuo No. 8, 42 kuopos P. Norbutas, K. Laudanskas ir Ign. Raubackis; nuo 36-tos buvo K. Rožiukas, A. Vainorius, J. Virbickas, P. Savickas, B. Lapeika, G. Bruknis, J. Andriunas.

Nutarta dadēt prie komisijos dar nuo N. S. 42 kuopos Ign. Ranbauckį į komisiją ir dar kartą atsišaukti ant paskutinio neėldienio birželio m. ir į tas kuopas, kurios nedavė jokio atsakymo, dar kartą kreiptis su paklausimu, ir, jei būtų reikalas, nuvažiuoti ištirti arba pagelbėti susitvarkyti, kadangi visos 3 nedalyvavusios kuopos neseniai susitvėrusios. Su tuo suvaziavimas ir užsibaigė. J. Virbickas.

Rusijos Universitetai.

RASO DR. F. S. ZURWELL.

(Pabaiga).

Šie iliustruojanti ruožai charakterizuoja dvasiškai užbadėjus Rusijos gyventojus. Butų neišmintinga ir peiktina, kas manytų, jog Rusijos gyventojams reikalinga išlaukinė stimuliacija, kad tobulumo pulsas pasiektų ambicijos aparato, silpnas funkcijas. Ne Rusijos žmonės tokių geradarysčių nuo nieko nereikalauja.

Jie turi gerus palinkimus ir neapribuotus troškimus. Jie buvo peramžius politiškais vergais. Rusijos mokyklų ir kalėjimų durys visuomet buvo atkintamos ir užrakinamos vienu ir tuo pačiu raktu. Ten universitetuose, kaip virš minėjau, buvo kalėjimai įsteigti. Laikė lekcijų, šale profesoriaus, girtas burlokas - uradninkas stovėdavo. Ve kas priverčia Rusijos moksleivius krutėti, virpėti. Savi reikalai svarbesni, negu svetimi.

Žinant Rusijos ir Amerikos liaudies abelą apsvietą; žinant Rusijos ir Amerikos mokyklų abelą tvarką; žinant Rusijos ir Amerikos moksleivių akademišką išsilavinimą, but nuodėmė daryti užmetinėjimus, prikaišiojimus Rusijos ir Amerikos moksleiviams. Kokia dirva, toki kviečiai. Rusijos liaudis žiuri į moksleivius, kaip į didelį žodyną, kuris atsako, išaiškina visokius klausimus; Amerikos liaudis žiuri į moksleivius, kaip į žalius, neprinokusius vaisius. Reikia pripažinti, kad vieni ir antri yra teisingi. Tas atsako, kokiame laipsnyje liaudis yra. Skurdžių namą ir plona žvakė apsviečia, o turtingiems reikia kelių elektrikos lempų. Kas girdo katną pienu, jam prisieina gerti vandenį. Kas atima nuo Amerikos moksleivių akademišką išsiluo-

savimą ir ataduoda Rusijos moksleiviams, jis parodo save siauriausiu nežinėliu. Jis nemato skirtumo tarp universiteto ir laikraščio knygynėlio. Rusija tik pradeda mokyti vaiksčioti, kuomet Amerika seniai jau išmoko greitai bėgioti. Prieš karę Rusijos gyventojų skaičius siekė apie 200,000,000, o Suv. Valstijų 100,000,000. Rusija turi tik 15 universitetų, o Suv. Valstijos, pagal Apšvietos Komisijos raportą, 1890-91 m., pp. 1398-1413, buvo 134 universitetai. Pagal šias skaitlines 28 metai atgal S. Valst. buvo apie devynis sykius daugiau augstesniųjų mokyklų, negu Rusijoje šiandien. Nudien S. Valst. skaitoma apie 400 universitetų ir jiems lygių kolegijų, arba 767 kolegijos, kurios lyginas universitetams. Suv. Valst. yra kelios merginų akademijos, kurių čia nepriskaitoma. Čia moteris sėdi universitete sykiu su vyrais. Daugelis moterų laiko paskaitas universitetuose, kaip profesoriai. Tai didelis skirtumas tarpe Rusijos moterų padėjimo. Beje, paskutiniiais metais ir Rusijoje moteris pralaužė vyrų universitetų sienas. Paveizdoje, Odesoje atsidarė augstesniųjų kursų mokykla, del moterų. Ten moteris mokina tiesmū. Petrapielyje atsidarė moterų medicinos institutas, kuriame 1908 m. buvo priimta 250 merginos iš 350 norinčių įstoti. Tame skaičiuje buvo 100 žydelkaičių, bet tik aštuonios buvo priimtoms. Moterų mokytojų institute buvo 400 prašymų, o tik 150 priimta. Dorpate privatiskame universitete, 1908 m., buvo 700 prašymų, o tik 300 priimta. Kijevo augstesniųjų kursų mokykla tapo pakaitaliu į moterų universitetą. Tai pradžia moterų atbudimo. Tai galima sakyti 1905 m. revoliucijos vaisiai. Tai didelis žingsnis pirmyn.

Jau 1913 m. ir caras susigėdijo su savo "geriausiomis" mokyklomis. Rasi, skaitytojai atmenate, kad 1913 m. caras išrinkęs, rods, 46 vidurinių mokyklų mokytojus valdžios kėštais pasiuntė į S. Valstijas prisiziurėti čionaitinių mokyklų sistemoms bei mokymo metodos vadinas, Rusijos viduramžinių mokyklų tvarkytojai užsigėidė moderniško mokyklų.

Galima tikėtis, kad svietas neužilgo keliaus į Rusiją su tikslu prisiziurėti geresnės sistemos mokyklų tvarkymo. Taip jau išrodo.

Chicago Tribune dienraščio reporteris, p. Frases Hunter anu syk rašė, kad jau sovietų valdžia svajuoja pastatyti penkis universitetus del reguliariskų mokinių ir penkis universitetus del darbininkų. Ten pat p. Hunter nenoroms pabriežė, kad sovietai pastatė tukstančius liaudies mokyklų, kur knygos, popiera ir vaikams užkandis suteikiama valdžios be užmokescnio.

Tai tik pradžia. Daug ko galima laukti iš Rusijos ateityje ir gėdintis iš praeities.

Tiek experto crede.

MEDIKŲ DOMEI.

Balandžio 15 d. įvyko Lietuvos Aukštųjų Kursų klausytojų Medikų Darjos steigiamas susirinkimas. Į valdybą išrinkti: A. Dumbrys, A. Ysakas, St. Giedraitytė, S. Virkutis ir O. Milevičius ir į revizijos komisiją: Marcinkevičius, B. Staninskaitė ir Buterleivičiūtė.

Šios draugijos tikslas — jungti medicijos mokslą einančius Aukštųjų Kursų klausytojus, teikiant jiems dvasinę ir materialinę paramą. Kadangi dabartinės mokinimosi aplinkybės, lešų ir mokslo priemonių stokos atžvilgiu, yra labai sunkios, dabar įsikurus draugija tikisi susilaukti visuomenės paramos ir pagalbos.

Iš Miko Petrausko Dienyno

(Taša).

Tas, Kuševskis, sakėsi, kad jį Savinkovas nusamdęs savon kariuomenėn ir jis čia važiuoja Varšavon pas Savinkovą. Man jau čia pasirodė, kad gal jis tiesiog važiuoja lenkų kariuomenėn. Bet gen. Kuševskis mane tikrino, kad jis važiuoja pas Savinkovą ir eis Bulachovičiaus armijon. Senj, generolą, nusi-vedžiau pietum ir ten jis man pasakėjo šį-tą daugiau. Gen. Kuševskis sakė, kad Vilniuje buvę Savinkovo agentai, lenkai, kurie ir traukė visus iš Lietuvos, kurie turėjo kokį nors karišką prityrimą. Seniui tiek, pagaliaus, pasakiau: kad jeigu turi nors kiek sąžinės, "tai neprivalai eit prieš Lietuvą, nes esi, juk, lietuvis ir jau Lenkija tau nieko nedavė ir neduos. Jis sako: kad jis ir iš Lietuvos nieko negavęs, — visą laiką gyvenęs Sibirijoje ir tik metai, kaip sugrįžęs Lietuvon. Tad, sakau: grįžai kaipo Lietuvos pilietis ir dabar dar esi laisvas, o jeigu butum ten buvęs, tai gal jau butum nuo bolševikų kulkos kur nors puves. Pagaliaus jis man pasižadėjo, kad jis prieš Lietuvą kareivių nevesias.

Pagalniaus, liepė nešdinties lauk ir prieš išsinešdinti — padarė kraštą. Kas link pinigų, tai turėjau pinigų surašą ir paliudyjimą to, tad daug nepesė. Keletą desetkų turėjau auksinių pinigų, tai jie "susimylėjo" ant vienos Amerikos penkinės ir ją per rankas nuleido. Į "disputus" nei nesileidžiau. Pasakiau vis-gi, kad jie penkinę pasisavino, tai lenkų "clow mežowie" sako man, kad tiek ten buvo. Skubinaus atgal, Karaliaučium ir maniau važiuoti per Stettiną linkui Berlio Karaliaučiuje, vienok, (kelionėje susipažinau) nusprendžiau eit pas lenkų konsulą kartu su vienu iš Šiaulių generolu Kuševskiu.

Pas konsulą nuėjome kartu su p. Kuševskiu. Konsulas manė, kad mudu draugai. Kuomet Kuševskis gavo sau viską, kas jam reikėjo, tai ir aš paprašiau naujos vizos. Po trumpo pasikalbėjimo, konsulo upas linkui manęs persimainė ir jis, matyti, gailėjosi, kad mus abu kartu priėmė, o tuo tarpu, visai kitokių versų žmonės. Konsului kodėl tai norėjosi mane turėti per lenką, gimusį, mat Palusėje, netoli Švenčionių. Aš pasakiau, kad aš nė joks lenkas ir apie tai negali būt kalbos. Konsulas buvo norėjęs man įteikt lenkų pasportą, kurį aš atmečiau. Lenkų konsulas, Dr. Dombrovski, man, pagaliaus, sako, kad ant Lietuvos paso vizos nedėsiąs. Aš jam atsakiau, kad aš tik to ir norėjau žinot. Tad jis vėl klausia, kas aš darysiąs? Aš ramiai jam sakau: važiuosiu aplink. Tad jis manes "pasigailėjo" ir sako: jurėmis visgi vargingas važiuavimas, tad jau aš tamstai vizą duosiu. Užsimokėjau už vizą ir važiuoju linkui Berlio.

Sugaišau visgi keletą dienų ir Berlią pasiekiau spalį 22 d. Kelionėje, prie progos, stengiausi pakamantinėti musų priešus. Kalbant man su vienu lenku, gimnazijos mokytojum, kelionėje, paaiškėjo, kad jie Danzigo sritį visais galimais budais nori apgyvendinti lenkais. Tasai man taip sako: privaleitų, girdi, lietuviui ukininkai važiuoti Danzigo sritį ir ten nuo vokiečių ukininkų pirkti ukės, kurios dabar pigiai parduoda. Aš atsakiau lenkui taip: pas mus žemės yra užtektinai, kad mes pajiegtume apdirbti. Žinot, iš Lietuvos bėga gera dalis ponijos, kuri idealas — Varšava, tai žemės lieka ir mums jų gal nei-

pirkt nereikės, nes jie, kaip paprastai, daro musų šaliai išdavystės darbus ir, galimas dailtas, jų dvarai paeis po žmonių sankcija, kad juos paėmus valdžios žinyjon ir išdalinus bežemiams. Lenkui taip apverstos kortos nepatiko ir jis pasakė: "zobaczemy." Aš jam pasakiau, kad to laukt ilgai nereikės.

XXXVI.

Spalių 22 d. Atvažiuoju Bejlinan, buvo tuo laiku labai vargu gauti hotelyje vietą; su dideliu vargu šį-tą radau. Tuojaus važiuoju Lietuvos Atstovybėn ir tik išlipau iš automobiliaus — privažiuoju iš Scrantono ir p. Stepanauskas. Susitike, nuėjome kartu Atstovybėn ir aš persikėliau nakvoti jo holielin.

Spalių 23 sutikau keletą musų karininkų, pabėgusių iš lenkų nelaisvės. Jų tarpe buvo Vytautas Lansbergis (rašėjo žemkalnio, "Birutės" autoriaus sunus), Ančius, Gailius, Lietuvos pasiuntinio Berline brolis ir kiti. Ančius buvo lenkų pastatytas prie sienos sušaudymui. Dešimtis lietuvių karininkų lenkai pastatė prie sienos ir šovė. Po šuvių visi griuvę Parvirts ir Ančius. Jis tapo nepakliudytas kulkos ir pagulėjęs valandėlę su nukautaisiais pasikėlęs ir vaju — bėgt! Iš toliau šavę jį bet vėl nepataikę ir jis įbėgo giraitėn. Visus karininkus, paėmę lenkai nelaisvėn netik kad išrėdo, atima geresnius rubus, batus, laikrodžius, bet atima ir pinigūs. Tie visi karininkai atėjo Berlinan visai basi, o aprėdais ir-gi buvo vien luputų rezgynis. Jie buvo viso Berline tris ar keturias dienas ir vėl prašė atstovo Gailiaus, kad juos leistų greičiau Lietuvon ir jie vėl eis frontan. Visi yra pasiriję kauties su lenkais, kol gyvi kvėpuos.

XXXVII.

Spalių 23 d. lankiau Berlio ypatingesnes ir žimesnes vietas. Vakare buvau operoje, "Buterfly". Man buvo įdomu tą italų operą matyti ant vokiečių scenos. Italai yra karšti, ugningi, o vokiečiai flegmatikai. Opera "Madame Buterfly" reikalauja daug kaitros. Scenos žvilgsniu buvo padaryta visai gerai; dainavimas buvo geras, bet scenoje upas visgi buvo skirtingesnis, negu kad "Metropolitan" operoje, su Farrar priešakyje.

Spalių 24 d. Šiandien nedėdieduomi, kad judėjimas kur-kas nis. Berline žymi šventdienio didesnis, negu šiaip kurio laiku savaitėje. Savaitės dienos matai darbą, o nedėdiedinyje matai kaip ir pailsį, pasimogavimą savimi ir kitais. Šį vakarą buvome operoje keli žmonės. Klausėme operą Wagnerio "Lohengriną". Tiek galiu pasakyti, kad jeigu vokiečiai užgirstu "Lohengrinę" mano Kiprą, tai jie aukštyn kojom apvirstų. Kipras dainuoja Lohengriną, Romeo, Duką "Rigalottoje", Lenkį ir Vladimirą, "Kniaze Igore" ir Orfejū ir kaip kad angėlas.

XXXVIII.

Spalių 25 d. tai jau buvo pasirengimo diena keliavimui linkui Anglijos. Pietams susirinkome keletas žmonių, jų tarpe buvo musų Vokietijoje atstovas, p. Gailius. Vakare Atstovybėn prisieitė man jauną vyruką p. gelbėti mano išvažiuavimui, nes turėjau bagažą dvi skrynes ir apie keturius baksus su savim. Vakare 10:05 apleidžiau Berlyną, sėsdamas nuo stoties Fridrichstrasse, linkui Belgijos: važiuoju per Ostendą ant Dover'o. Sėdus man Berlyne, nuo kitos stoties sėdo ir kun. Jakaitis, iš Worcesterio. Važiavome kartu

igi Koelno. Atvažiuoju man Ostendan, traukinys truputį pavėlavo ir garlaivio tą vakarą linkui Anglijos negavau; nakvoju.

Pervažiuojuant Belgiją aš ten jokių "baisenybių", karės pėdsakų, nemačiau. Viskas išrodo, kad plastą, bujoja. Man rodo, kad linkui Belgijos buvo daug "išdumtų" dalykų. Aš maniau, kad Belgijos turčiai, kurių ten yra, proporcionaliai imant, daugiau, negu bile šalyje, savo žmonių vargingesnę dalies norė žiūrėti ir šaukėsi kitur važiuoti, nes tas jiems netik meko nekainavo, bet dargi ir jie save užmaskavo "vargdieniais" visuomenės akyse, — ir jie išlošė.

Toji "biedna" Belgija šiandien stato didžiausias pasaulyje dirbtuves. Padėsim, stato dabar cukraus fabriką, kurio fakriko pastatymas kainuos 84 milijonai dolerių! Turbinos veikime pripludymais ir nuslugytais jūros vandens, tad jau darbininkų streikas linkui sustabdyti elektros mašinų busiųjų mažai pavojingas. Taip kapitalistas sau visuomet gerovę taisy...

XXXIX.

Spalių 27 d., anksti ryte, apleidžiau Belgiją, Ostandos miestą, ir plaukiau linkui Anglijos, pakraštys buvo nelabai toli, kokios 23 mylios ir tą vietą apie 1870 metus vienas francuzų kapitonas, pirmu kartu tas nutiko perplaukė. Iš Dover atvažiuoju Londonan ir apstojau Canden hotelyje. Amerikos Ambasadori tą dieną eit buvo vėlu. Tą patį vakarą ėjau Londono pasižiūrėti, nes jį pirmiau mažai pažinau, buvau buvęs tik 3 dienas. Užtai dabar, pasirodė vėliau, reikėjo su Londonu "apsipažinti" nuodugnai.

XL.

Spalių 28. Esu Amerikos Ambasadoje ir man p. Armstrong, sekretorius, pareiškė, kad sulgy naujo padavadijimo man p. isieis but Londone dėlei vizos nuo 2 iki 3 savaitių. Perspektuva prasta. Laivakortę turėjau prikęs dar liepos mėnesyje, tai reikėjo ją dabar gelbėti, kad nežūtų. Kreipiausi laivų agenturon ir laivakortę pakeičiau, paimdamas antrą, trimis savaitėmis vėliau. Po to, prisiejo man laukti jau tas tris savaites. Persikėliau į Regina Hotelį, Londono dalis, vadinama South Kensington, — kas nors panašaus, kaip kad Bostono Back Bay. South Kensingtone ir Lietuvos Atstovybė, su gr. Tiškevičium priešakyje.

(Bus daugiau).

SVEIKATOS SKYRIUS

DR. F. S. ZURWELL.

PAVELDEJIMAS SYFILIO.

Seniaus buvo manoma, kad sifiliškas kudukis gali gimi iš sveikos motinos, bet sifiliško tėvo. Reikia, kudukis paveldėja tėvo ypatybes.

Vėliausi tirinėjimai parodo, kad sifiliškas tėvas neužkrečia vaisiaus tiesioginiu budu, bet užkrečia pirmiaus motinos kraują. Toliau, motina turinti sifilį, po atsakančio gydymo, gali pagimdyti sveiką kudukį. Bet, motina turinti įsikėrėjusį sifilį per 3 ar 4 metus, beabejo, pagimdo sifilišką kudukį.

Aišku, kad atydus gydymas sifiliškos motinos gali apsaugoti vaisių nuo baisios ligos. Kudukis gimęs su sifiliu išpradžios gali atrodyti tvirtu, sveiku, bet vėliau sumenkėja, su puola išrodo gležnas, pasenęs, sudžiuvęs, akis aptemę, nosis snarkštanti, pilvas nupuolęs ir oda išberta apie burną ir sėdynę. Tankiai atsitinka aborecia (išsimetimas) tarpe 4 ir 7 mėnesių neštumo. Jei tėvas yra priežasčia sifilio, tai, kaip taisyklė, praslunkus penkiems metams, nuo pirmų skaudulių, sifi-

lis išnyksta, bet jei motina esti priežasčia, tai liga tęsiasi ilgiau. Viršminėti simptomai nereikia sumaišyti su prastai maitinamais vaikais, kurie atrodo išdžiuvę, sergant, nupuškuoti dėlei netikusio maisto.

Daugelyje atsitikimų gimtas sifilis nepasirodo iki kudukis buna keliolikos dienų senumo, nors jis neišrodo pilnai normališku. Vėliau išlinkimas blauzkaulių ir žymus netobulumas priešinių dantų apsiereiškia. Burna ir nosis nupuluojuoja ir pasiekia garso dudos (larynx) iš to pasekmės — negalėjimas kalbėti. Visiškas apkurtimas ir-gi nenaujiena. Apkurtimas paeina nuo otitis media (užsidegimas vidujinės ausies).

Iritis ir keratitis (užsidegimas akies svarbesnių dalių) ir-gi buna pasekmės iš sifilio. Reikia atimti, kad panašūs nenormališkuai dešimtį sykiu labiau gali paeiti nuo netikusio maisto ir higienos, negu sifilio.

Gimdytojai visuomet yra priežasčia nenormališkų vaikų. Kalbėtuola ant gimdytojų už: (1) nežinystę ir (2) neturtą. Iš nežinystės daleidžia ligas gimdytojai dar prieš sutuoktuvės. Litiškas ištvirkimas, kaip bausmė, apsiereiškia ant jų kudiškių. Nežinėlės motinos maitina kudukius priešingai jų sveikatai. Vėrciau prostą maistą su naudok atsakančiai, negu parinktą maistą netikusiai. Vienodo ir pasenusio maisto reikia vengti.

Neturtas — visų blogybių tėvas. Aišku, kad jei tėvas sifiliškas, bet motina ne, kudukiai mažiau nukentės. Bet jei abu gimdytojai yra sifiliški, tai kudukis miršta motinos ysiuose arba užgimes apie ilgą amžių nesvaivoja. O kurie ir gyvena, tai tik kankinas už gimdytojų nuodėmes. Su laiku sifilis pasiseka išgydyti. Kas per vėlu, tai per vėlu.

Abelna higiena ir tyras oras daug reiškia.

Persidarbimo, alkoholio ir tobako visuomet reikia vengti.

Mercury (gyvą sidabrą) ir arseniką bei iodidą gydytojai įvairiais budais panaudoja gydymui sifilio.

Gydymu čia kalbamos ligos daugiausia užsiima veneriškų ligų specialistai, kurie pašvenčia daug laiko studijavimui pasiskirto mokslo šakas. Reikia vengti tokių specialistų, kurie prižada stebuklus. Teisingi gydytojai nieko neprižada.

Didesniuose gydytojų prižadėjimuose visuomet puola nuodžiura, apgavystės.

Pigūs gydytojai yra tos pačios vertės, kaip ir pigi mėsa. "Pigią mėšą šunias ēda," sako patarlė.

Kuris gydytojas "plėšia perbrangiai," aišku, kad jis yra atsakantis, sąžiningas ir niekuomet neperbrangus gydytojas, nes sveikata brangesnė už viską.

Vėrciau užmokėti \$50 ir gauti naudos už \$100, negu užmokėti \$5 ir gauti naudos už 5 centus.

STEBETINI DALYKAI.

Palyginamai, svietas mažai žino, girdi, ką mus laikų daktarai gali ir nuveikia. Tik retkarčiais laikraščiuose pasklysta nuokarpas apie daktarų stebuklus. Raporai iš vairyų klinikų bei dispenserų, tik daktarų menrašėčiuose telpa.

Porą metų atgal pulk. Roosevelt'ui mirus tarpkitko laikraščiuose, setilpo jo privatiškų daktarų paaiškinimas Roosevelt'o mirties priežasties. Mat, to žmonės reikalavo. Pasak R. C. W. Falner, Dr. John H. Richards ir Dr. John F. Hartwell Roosevelt'as mirė nuo embolus. Dr. Richards užreiškė, jog bakterijos, arba pulių gemalai, įsigavo į kraują iš užkrėsto dančio. Iš dančio pu-

liai išsisunkė į burną, o iš burnos su seilėmis į vidurius. Aišku, kad Roosevelt'as nesiskubino prie daktaro su ligotu dančiu iki užsinuodijo kraujas ir apsiereiškė reumatitas iš ko ir mirė.

Tokis siaurai suglaustas Roosevelt'o daktarų paaiškinimas mirkčiojančiam svietui.

Kitaip sakant, kas bijo daktaro syki, tai buna priverstas eiti pas daktarą dešimtį sykių, ir kartais be pasekmių.

Zingeidesnių dalykų tenka išgirsti iš medikališkų klinikų ir bepročių namų raportų daktarų žurnaluose.

Čia prieš mane antst alo guli Dr. H. A. Colton raportas, kaipo medikališko direktoriaus New Jersey valstijos pamišėlių ligonbučio, Trenton, N. J.

Jis drąsiai tvirtina, kad pamišimas proto paeina nuo gėlimo dantų. Dr. H. A. Colton tokį naują faktą ne iš pirmo išlaužė, bet iš savo tyrinėjimų pamišėlių namuose. Tokiame Dr. Colton'o tvirtinime dvejų nuomonių negali buti. Juk mokslininkai seniai surado priežastį šunų pasiutimo. Šunes pasiunta ir-gi tik nuo nepakenčiamo dantų gėlimo.

Dr. Colton laike vienuolikos metų budamas pamišėlių ligonbučio direktorium darė įvairius tirinėjimus, bandymus. Pagaliaus ekzaminuojant pamišėlius su X-Ray surado, kad tonsils užsidegimas ir gerklės su pilvų užsikrėtimas paeina nuo geliamų dantų. Jei ligois buna išekzaminuotas tuojaus, tai dantis ir dėsnos galima išgydyti su stipromis gyduolėmis ir chirurgiškai instrumentais. Bet jei liga išrodo neišgydoma, tada prišiekia ištraukti ligotą dantį, nuokarpo tonsils ir išplauja vidurius.

Dr. Colton sako, kad neužsienėję pamišėliai, gydant ar ištraukiant dantį, lengvai pasiseka išgydyti.

Beabejo, tokis Dr. Colton raportas sukėlė nemažai zingeidum tarpe gydytojų. Tuli pasiskubino jam užginčyti, sakdami, kad pamišimas paeina nuo daugelio priežasčių ir dantų liga tai viena iš daugelio priežasčių. Paveizdan, girtuoklystė ir lytiškas sauvaliavimas veda prie pamišimo proto.

Dr. Colton ant užmetimų atsakė, kad jis netvirtina, jog pamišimas vientik nuo ligotų dantų paėjo. Jis tik pagarsino savo ekperimentus, kaipo naują, moksliską faktą.

Dr. Colton rašo:

"Mums pasisekė išgydyti ankstyvus "keisus" į trumpą laiką. Taipgi sulaiškėm ligą nuo užsisenėjimo ir išgelbėjom tulą skaičių bepročių, kurie išbuvo beprotnamyje net iki devynių metų. Tą mes darom kasdien. Mes atradom, kad chroniško tipo užsikrėtimas veda prie užnuodijimo, o tas yra pamatu proto pamišimo. Chroniškas užsikrėtimas yra žinomas, kaipo fokusanis užsikrėtimas, kuris kartais, traukia kelis metus ir ligois nieko nenusimano.

Iki paskutinių laikų medicinos ir denstisterijos daktarai bu ignoruotai apie tokios ligos ekzistuojnčias priežastis.

Mes esam prisirengę praktiškai tvirtinti, prirodinti, kad chroniškas užsikrėtimas gema ta dantyse, nes mes atradom tuos pačius gemalus dantų puliuose, tonsils, pilve ir duodenumė. Aišku, kad dantų puliai užkrečia visą sistemą..... mes jaučiam, kad mes suteikiame stiprią papėdę abelnai medicinai, kad nervų ir proto ligos paeina nuo užsikrėtusių dantų, kurie per metus išaugina baisias ligas.

Ekzaminuojant kraują mus pacijentų pasirodė, kad visi jie kentėjo nuo chroniško užsikrėtimo.

Mes pirmiausiai kiuram išekzaminuojam dantis ir tonsils.

Daugelyje "keisų" ištraukus užsikrėtusius dantis gavom geras pasekmes, bet toli nevisi vienai. Apie dvidešimtis tokių ligonių pasirodė turi užkrėstas tonsils. Tuojaus išpiovėm tonsils. Iš to pasekmės ir-gi buvo geros, nors ne su visais vienai. Tada ištyrėm ir suradom gastrožarnas užkarėstas."

Dr. Cotton nurodo ir priežastis užsikrėtimo dantų, k. t., netiktų, pigų dentistų darbą, apsileidimą, bučiavimą ir valgymą iš vienių indų sveiki ir ligoti, etc.

Ant galo Dr. Cotton ragina imtis prie uolaus aiškinimo visuomenėi, kokis pavojus iš ligotų, apleistų dantų, netik nervų ir proto ligų, bet abelnos sveikatos. Jis sako, kad šiame atvejuje daktarai bespėkiai, jei liaudis tamsi, nieku boja apie savo sveikatą.

Daktaro Cotton preparodymai nėra teorijos, spėliojimai, bet neužginčijami faktai iš jo paties patirimų. Tačiau Dr. Cotton nėra pirmutinis šiame atvejuje. Keli metai atgal žymesni dantų daktarai tą pat ištyrė ir apskelbė svietui. Tik nelaimė, kad visuomenės ausis užkištos niekniekiais ir svarbesni apsiereiškiami, balsai negali girdėjimo bubnelių pasiieki.

Psichologijos profesorius Witmer savo knygoje "Psychologic Clinic" (vol. ii pp. 153-179) sako:

— Syki mano klinikoje buvo atvestas išdykėlis berniokas, kuris per kelis mėnesius negalima buvo suvaldyti. Jis neprisiškai jokių taisyklių nei namie ane mokykloje; jis per dienas vaikiojos dykas po gatves; ant visų klausymų jis atsakinėjo melu. Toliau jis pradėjo vogti, ką nučiuo, net ir tėvo laikrodėlį, kurį pardavė už penkis centus. Neapsilenkė jis ir su kaimynais iki atsidurė prieš teisėją. Teisėjas pastatė jį ant "probation," bet ir tas jo neišgązdino — jis plačiai žengė tais pačiais keliais ir jau Galop, jis buvo pasiūstas psichologijos klinikon ištirimui jo proto. Po nuodugnaus ištirimo pasirodė, jis fiziškai normališkas, neskaitant pavargusių akių. Bet ekzaminuojant jo burną pasirodė, kad pieniniai dantis buvo neišmesti ir antrieji dantis spendėsi pro pirmuosius iš ko sutino ir užsidegė desnos. Dabar jis buvo pasiūstas dentisterijos klinikon. Dr. E. C. Kirk atidžiai išegzaminavo ir pagal reikalavimą išpiovė pierinius dantis iš diesnų. Pasekmės iš operacijos buvo pilnai užganėdinančios.

Nežiurint ant Harry's išmetinėjimų ir iš baimės rėkimo, jis tapo paliuosuotas nuo nenormališkų dantų. Nuo tol jo psitausinimas buvo žymus ir nuolatinis. Jis pradėjo lankyti mokyklą kas dien ir susitvarkė fiziškai, protiškai ir normališkai. Žodžiu, tapo pavyzdingu vaikin.

Toje pačioje knygoje profesorius Witmer paduoda antrą panašų atsitikimą jo klinikoje. Šis vaikas iki šešiolikos metų buvo pavyzdingu vaikin. Užbaikė highschoole ir gavo darbą pramonijos firmoje. Neuzilgo jis buvo nužiurėtas vagilivime. Pagaliaus įsilaužė į Cleveland'o paštos ofisą. Užtat jis buvo nušteistas ir pasiūstas į kalėjimą. Toks jo umus atsimainymas atkreipė Cleveland'o policijos domą. Policijos viršininkas patarė jo motinai surasti komitetą, kuris išimtų jį iš kalėjimo ir pasiūstų į pamišėlių namą. Bet jo motina nusprendė atiduoti jį išekzaminavimui nervų daktarui Henry S. Upson. Dr. Upson išekzaminavo ir nesurado jame proto pamišimo simptomų. Bet Dr. Upson nužiurėjo, kad ano dantis buvo išpuvė. Pastačius prieš V-Ray pasirodė, kad nu-

(Seka ant 7 pusl.).

menės, įstaigoms. Kas dabar remia Liet. saulius, Gynimo Komitetą ir Kaud. Kryžių? Rasti, kad veik išimtinai, L. P. Sąjungos skyriai. L. P. Sąjungos organizatoriai ir skyriai, nuo gruodžio mėnesio pereinę metų iki dabar, vosikiems Lietuvos Valstybės reikalams, sukėdė virs trisdėsimts tukstancijų dolerių. Todel pareiskiamas: "blėdies mus Tėvynei pridirbo nemazai" yra tik neteisinga insinuacija, akvvaizdoje virs privedtų faktų.

Toliau sakoma: "Kuomet tik buvo paskelbta, kad už \$3.00 Piliiečių Sąjungon įstojimo galima pelnyti visas piliiečių teises ir dagi geresnes, negu turi tie, kurie yra pirke L. Bonų ir šiaip Tėvynei aukoję šimtais dolerių" (musų pabraukta). Tokio pareiskimo, kaip pabraukti sakiniai, L. P. Sąjungos Vyriausia valdyba, neigi Liet. Resp. Atstovybė Amerikoje niekad nėra padariusi. Tai "Darbininko" redakcijos nukalta neteisybė. Ir ant tos savaip padirbtos melagystės pasiremama, "Darbininko" redakcija pila kibirą savo "krikščioniškų" srutų, ant L. P. Sąjungos narių, butent: "tuojaus is pakampių subrozdo tinginių ir atsinektų gaujos ir danu pirkti pigiai pardūdamas Lietuvos Piliiečių teises."

Mes pareiskiam, jogei L. P. Sąjungos nariai yra darbščiausi lietuviai už ir del Lietuvos Valstybės. L. P. Sąjungos nariai veik visi yra pirke L. P. Bonus ir aukoję Liet. Sauliams, Gynimo Komitetui, Raudonajam Kryžiui. Neturincijų Liet. Bono arba neaukojusių minėtoms įstaigoms, jeigu ir yra, tai labai mažai ir gal buti tik toki, kurių materialės salygos neleido kitaip pasielgti.

Vėla sakoma, buk "kalbėtoja. (koki ir kur) ? viesai skėide, kau kiekvienas užsimokejęs \$3.00, arba net ir 0.00. bus taip pat gonas kaip ir pirke L. P. Bonus, ypac jeigu bonų pirke katalikas" (musų pabraukta). Virs cituotas pareiskimas yra taipgi niekuo neparemta ir pacios "Darbininko" redakcijos nukalta neteisybė. L. P. Sąjungos kalbėtojai šitokių pareiskimų niekad ir niekur nėra padarę. Ypatingai partijinės ir sektinės diskriminacijos L. P. Sąjungoje nėra. L. P. Sąjungoje nėra demokratų, socialistų, kr. demokratų, kaip lygiai nėra liuteronų, katalikų, laisvamanių, o yra lietuviai, Amerikos ir Lietuvos piliiečiai, kurie liuosu noru pildo savo prigimtas pareigas, gelbdami Lietuvą darbu, aukomis, paskola, etc.

L. P. Sąjungos statutas ir Vyriausios valdybos pranesimai yra tai faktai, su kuriais susipažinęs kiekvienas gali rasti, jogei "Darbininko" redakcijos raštas yra niekas daugiau, kaip tiktaiz župsnis keršto, komonų ir neteisybių. Vyriausios valdybos pranesimus "Darbininkui" reguliariai siunciamo, bet nėvino jų netalpinio.

Neziurint, kaip "Darbininkas" ir kiti L. P. Sąjungos nedraugai keršina, meluoja ir trukdo; neziurint blogų laikų, koki dabar yra iš priežasties bedarbės, L. P. Sąjunga eina savu užbriztu keliu, nešdama Lietuvos visuomenės įstaigoms pagalbą ir vis auga ir didėja. Lietuviams pilietybės idėja yra prakilni ir braagi ir, užtikrinam, jogei "Darbininkas" su visoms savo "krikščioniškomis" neteisybėmis nepajiegs šitos idėjos nuslopinti.

Meluoti yra nuodėmė. Jeigu šios nuodėmės kas dasileidžia, nežinant, ką daro, tai ir šis svarumas nėra toks didis. Bet kuomet "Darbininko" redakcija saužiniai meluoja — su tikslu blogo, rimtai ir prakilniai Amerikos lietuvių organizacijai, padaryti, tai jau toks darbas nevien galima butų, "Darbininko" žodžiais,

pavadinti "žemiau kritikos," bet ir zemiau doros principo, kurio interpretavimu "Darbininkas" taip labai myli užsiimti. Užtikrinam, kad budami teisingais L. P. Sąjungos darbuose jokio blogo nerastumėte.

L. P. Sąj. Vyriausia Valdyba,
270 7th Avenue,
New York City.
Gegužės 14 d., 1921 m.

PROTOKOLAS

Masinio susirinkimo, gegužės 25 d., 1921 m., Šv. Jurgio Parapijos svetainėje, Chicago, Ill.

Susirinkimą atidarė gerb. J. J. Elias, 8:30 val. vakare, paaiškindamas priežastis, dėlėi kurių šis susirinkimas buvo šaukiamas, butent dėlėi viešo atsišaukimo Lietuvos atstovo gerb. J. Vileišio, paraginti organizacijas, draugijas ir veikėjus pasiųsti atstovus Amerikos Lietuvių Suvažiavimam Washingtonan, gegužės 30-31, 1921 m.

Pakvietė išrinkti susirinkimo vedėją ir raštininką. Vienbalsiai liko išrinkti: gerb. adv. F. P. Bradčulis — vedėju ir Stasys V. Valančius — raštininku.

Apie reikalingumą šiuo momentu tokio Amerikos Lietuvių suvažiavimo pasitarimui, kaip paskolos reikaluose, taip ir sudarimą tam tikrų deputacijų prie valstybės sekretoriaus ir kongresmonų kalbėjo: J. J. Elias, adv. Bradčulis, S. V. Valančius, J. Hertmanavičius, A. Barčus, J. Viskantas, Dr. Zimontas ir kiti.

Visi matė reikalą, kad tokiame suvažiavime dalyvautų kiek galima daugiau atstovų nuo visų musų organizacijų.

Buvo mėginta suardyti susirinkimą: Keletas narių A. L. R. K. Federacijos (vienas parapijos komitetininkas) matoma sulig gautomis instrukcijomis ar tiesiai sulig savo neišmanymo mėgiu kelti triukšmą, bet paskui, viską išgirdę ir persitiktino, patys nusiramino.

Susirinkimas vienbalsiai išrinko atstovą į Washingtoną S. Kodį ir užtvirtino sekančius atstovus išrinktus iš: Chicago Lietuvos Tarybos: J. J. Elias, J. Hertmanavičių, J. Viskantą, N. Krukonį ir A. Barčų ir iš L. L. Paskolos apskrėčio: J. Mickeliuną, J. J. Elias ir J. Enčerį.

Taipgi buvo duoti atstovams patarimai L. L. Paskolos reikaluose ir t. t.

Susirinkime dalyvavo apie 200 žmonių iš visų Chicago veikėjų nuo įvairių draugijų, klubių ir šiaip organizacijų. Susirinkimas užsadarė apie 11 val. vakare.

F. P. Bradchulis,
Susirinkimo vedėjas.
Stasys V. Valančius,
Raštininkas.

S. L. A. VII APSKRICIO REZOLIUCIJA.

S. L. A. VII Apskritys turėjo susivažiavimą Wilkes Barre, Pa., balandžio 24 d., kur tapo priimta Rezoliucija, prašanti Suv. Valstijų pripažinti Lietuvą ir užmegsti su ja diplomatinis ry-

šius. Susivažiavimo pirmsėdis gerb. A. J. Galinskas, sako, kad nors vėlai atsiųsta rezoliucija, bet geriau vėliau, negu niekad, ir prašo patalpinti ją "Sandarėje". Čia talpiname tą rezoliuciją angliškai, nes gal ir kiti susivažiavimai ar draugijos norės siųsti panašias rezoliucijas, tad galės šią turėti kaip pavyzdį. Drauge talpiname ir lietuvišką tos rezoliucijos vertimą.

S. L. A. VII Apskrėčio Suvažiavimo tapo Priimta Sekanti Rezoliucija:

The following resolution was adopted by the Lithuanian Alliance in America, representatives of seven countries, present at the convention held the 24th day of April, 1921, in Wilkes Barre, Pa.

We, citizens of the United States both native and naturalized, of Lithuanian origin, pledge our loyalty to the United States and to its president Harding and we respectfully submit the following text adopted by our convention to the President of the Republic of the United States, to Hon. Boise Penrose, Senator of Pennsylvania, and to Hon. F. Coughlin, Congressman from Luzerne county. And we respectfully request their sincere consideration of the resolution, since affirmative action thereon will be an act of justice and an act worthy of the traditions already made world famous by the statesmen of the United States.

WHEREAS the Lithuanian people, in the midst of oppression and the terrors of a foreign occupation, proclaimed their independence and

WHEREAS they did establish an independent nation, a Republic with equal suffrage and wholly consistent with the ideals of the United States and

WHEREAS the Republic of Lithuania has functioned efficiently as an independent nation during the three years passed and

WHEREAS it has been recognized de facto, by England, France, Spain, Czeko - Slovakia, Norway, Sweden, Denmark, Switzerland, Poland and Finland, and the jure by Italy, Argentine, Mexico, Latvija, Estonia, Russia and Germany.

BE IT RESOLVED that the government of the United States, whose precedents of the past, such as the establishment of Cuba, Panama, etc. show her to be the supporter of Republics, add another laurel to her record by the recognition of the Republic of Lithuania and by establishing diplomatic relations with her.

Chairman A. J. Galinskas,
Sekretary J. S. Gilvickas.

Tas pat Lietuviškai:

Sekanti Rezoliucija buvo priimta Susivažiavime Lietuvių Amerikoje atstovų 7 pavietų, dalyvavusių Konvencijoje, laikytoje 1921 m. balandžio 24 dieną, Wilkes Barre, Pa.

MES, Suvienytų Valstijų piliiečiai, čia gimusieji ir naturalizuoti, lietuvių kilmės, pažadame savo ištikumumą Suvienytoms Valstijoms ir jų prezidentui Hardingui ir MES su pagarba įteikiame sekantį tekstą, mus Konvencijos priimta, Suv. Valstijų Respublikos prezidentui, gerb. Boise Penrose'ui Pensilvanijos senatoriui ir gerb. F. Coughlin'ui kongresmonui iš Luzerne pavieto. Ir MES su pagarba meldžiame jų nuosirdžiai perkratyti mus rezoliuciją, nes išpildymas mus prašymo bus teisingumo pasielgimas, ir pasielgimas sutinkas su Suv. Valstijų diplomatų tradicijomis, jau pagarsėjusiomis visam sviete.

KADANGI lietuvių liaudis,

svetimo užgrobimo priespaudose ir baisybėse, paskelbė savo nepriklausomybę ir

KADANGI jie sudarė nepriklausomą tautą, Respubliką su lygiomis balsavimo teisėmis, visiškai sutinkančiomis su Suv. Valstijų idealais, ir

KADANGI Lietuvos Respublika pasekmingai funkcionavo kaip nepriklausoma tauta per trejetą metų, ir

KADANGI ji buvo pripažinta de facto Anglijos, Prancijos, Ispanijos, Čeko-Slovakijos, Norvegijos, Svedijos, Danijos, Šveicarijos, Lenkijos ir Suomijos, ir de jure: Italijos, Argentinos, Meksikos, Latvijos, Estijos, Rusijos ir Vokietijos,

TAD TEBUNA NUTARTA, kad Suv. Valstijų valdžia, kurios praicitės precedentai, kaip įsteigimas Kubos, Panamos ir t. t., parodo ją esant respubliką parėmėja, dadėtų naują savo rekordui vainiką pripažindama Lietuvos Respubliką ir sudarydama diplomatinis santykius su ja.

(Pasirašo):

Pirmsėdis A. J. Galinskas,
Raštininkas J. S. Gilvickas.

SMULKIOS ZINIOS.

Garsingas Mažosios Lietuvos musų rašytojas ir mokslininkas p. Vydunas sugrįžo į Telsius mokytojai vietos gimnazijoje. Balandžio 23 d. Telsių Lietuvos Gimnazija iškilmingai jį priėmė.

Gautomis žiniomis, Tolimųjų Sibiro Rytų respublika yra laikinai pripažinusi p. Vaitekaitį Vladivostoke ir p. Čiapa Čitoje Lietuvos Respublikos atstovais.

PAJIESKAU savo dėdėnės Chiprijonos Bush, gyvenę, Rygoje ir buvo New Yorke, Brooklyne 4 metai atgal. Teko girdėti, kad mirus, todėl buvo seso Amerikoje tegul atsišaukia arba prisiskite savo antrašą, nes vyras nori žinoti, ar apsišvest Lietuvoje. Kas esat girdėję apie tokias ypatus malonėkite pranešti arba Rygoje gyvenę atsišaukite ir pasiteiraukite, už ką busiu labai dėkingas.

IZIDORIUS ČESNUTIS,
Derby, Conn.

KURSAS NUPUOLĖ

Tai geriausia proga daug auksinių į Lietuvą nusiųst.

Greitume nusiųtimo pinigų nieks su manim negal lenkytiotis; visiems pinigų siuntėjams pristatau kvitas su paraisais priėmėjų pinigų.

Laivakorėjų agentura į Liepoją, Hamburgą ir visur.

Pasai kelionei į Lietuvą.

Padarymas lietuviškų dokumentų.

P pinigų siųskite per pašto Money Order. Rašydami pridėkite 2c. stampą ir visados adresuokite:

P. MIKOLAINIS,
53 Hudson Ave., Brooklyn, N. Y.

Darbininko Draugas

PAIN-EXPELLER

Vaizbaženklis užrog. S. V. Pat. Ofiso.

Garsus per daugiau kaip 50 metų.

Tėmyk Įkaro (Anchor) Vaizbaženklį.

Stokime ! Kovą Su Priešu!

Mes šiandien gyvenam didžiausiam žmonių istorijos judėjime. Kovojam už pagerinimą buvio, bet kadkova butų laimėta, mes turim žiūrėti, kad musų kunas butų sveikas, nes tik su sveiku kunu galim gerai kovoti su savo priešu. Musų priešas — tai yra mūsų ligos.

Mes išdirbam gyduoles pagal Europos ir Amerikos specialistus. Visose gerosse aptiekose visoje Amerikoje galima gauti šias musų gyduoles:

Salutaro Biteri ..... Kaina \$1.50
Regulatorius del moterų \$1.00
Kraujo Valytojas, kurio pats užvardinimas išaiškina reikalingumą .. \$1.00
Salutaro Linimentas, del visokių kaulų skaudėjimų ir kitokių skausmų .. 50c.

TRIAJANKA, kas-gi nežino musų garsios namų gyduolės?

Jeigu negali pas savo aptiekorių gauti musų gyduolių, kreipkitės pas mus.

Reikalauk musų surašo vaistų ir žolių — siunciam dykai.

SALUTARAS DRUG & CHEMICAL COMPANY,

1707 SO. HALSTED STR.,

Dept. 109,

CHICAGO, ILL.

Telef. Watkins 2142.

BALTIC STATES BANK

KAPITALAS \$250.000.00.

VIENINTELIS LIETUVIŲ VALSTIJINIS BANKAS
NEW YORKE.

SIUNCIAME PINIGUS LIETUVON perlaidomis ir Skablegramais pigiausiu kursu greitai ir teisingai. PRIIMAME PINIGUS DEPOZITAMS ir mokam 4%.

Nuosimčiai kas mėnuo prikaitomi prie sumos. Pinigus pasidėjimui galima siųsti paštu. Musų Banke laiko pinigus New Yorke Valstija, N. Y. Valstijos Bankų Departamentas ir didžiosios lietuvių organizacijos. PERSAMDOME SAUGOS DEZUTES, \$5 metams.

PARDUODAME LAIVAKORTES Į LIETUVĄ ir iš Lietuvos. Keleiviams parduodame Draftus, Keleivių Čekius ir Kredito Laiškus.

VISOKIAIS BANKINIAIS REIKALAIS Patarnaujame teisingai, greitai ir draugiškai.

KREIPKITES Į MUS — NEPASIGAILĖSITE.

BANKO VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 3 v. p. p. Užsienių Skyrius atdaras kasdien nuo 9 v. ryte iki 5 val. Subatomis iki 7 v. vakare.

BALTIC STATES BANK,

294 Eighth Ave., Kamp. 25 gatv.,

New York.

Lietuvos Atstovybės Amer. Nauji Adresai

I.

Dėlei išgavimo pasų, vizos ant pasportų, affidavitu padujimo pargabenimui giminių iš Lietuvos ir dēlei patvirtinimo įgaliojimų, visokios rūšies dokumentų ir dēlei sujieškjomo turty, bylu vedimo visados kreipkitės prie Lietuvos Atstovybės ofiso: Lithuanian Legation, 1925 F. Street, N. W., Washington, D. C.

II.

Dėlei persiuntimo pinigų Lietuvon giminėms, nuo karo nukentėjusiams arba dēlei persiuntimo aukų Lietuvos Valstybės reikalams, Lietuvos Gynimo Komitetui, Lietuvos Sauliams, Liet. Raud. Kryžiui ir kitiems reikalams, o taipgi visais Lietuvos Paskolos reikalais, prekybos ir pramonės dalykais ir dēlei Lietuvių piliiečių registracijos rašykite visados šiuo adresu: Lithuanian Representative, 379 Seventh Avenue, New York City, N. Y.

PINIGAI IR LAIVAKORĖS

Siunciamo pinigus Lietuvon žemiausiu dienos kursu, negu kites istaigos. Parduodame Laivakortes ant visų linijų didžiausiu laivu. Padarome pašportus važiuojantiems Lietuvon. Atitraukiamo gimines ir šeimynas iš Lietuvos. Patinkam keleivius ant visų New Yorke stočių. Siųsdami pinigus Lietuvon arba užsisakydami laivakortę visuomet išpirk Money Orderį ir adresuokite sekanciai:

AMBRAZIEJUS & DANIELIUS,

168 Grand Street,

Brooklyn, N. Y.

Tel. Greenpoint 5975.

(A. L. T. S. Nariai).

Lietuviai Amerikoje

BINGHAMTON, N. Y.
Ablavas del Bedievių.

Siuomis dienomis pas mus kilo didelis ablavas, todėl, kad baigiasi gegužinis m. Kun. K. Skripka jau antras nedėdienis iš sakyklos skelbia savo parapijonams, kad jie išvartų visus bedievius iš burdo, katrie tik nėra priėję velykinės išpažinties. Girai, nelaikykite savo namuose tų sliakiarių, balvonų, tų gyvulių keturkojų, išvartkite ir tuos ruimus išsmilkinkite ir t. t. Girdi, prinešė kokių biaurybių, šlamštų laikraščių, tai tie gerą žmogų sugadina.

Girdi, atsirado ir tokių, katrie sako: nugi man užsimoka, tai ką aš nelaikysiu, bet, ne, namo brangus; pinigai tai yra niekai prieš maldą šventą, jeigu pinigų neturi, tai gali pasiskolinti, bet tuos keturkojus turim iš savo tarpo pašalinti.

Taipgi kun. K. Skripka turi dar vieną spitolininką, kuris leidosi su agitacija, kad išvaikyti tuos bedievius. Taip sakant, dabar jiems eina pasekmingai.

Štai kur padarė pirmą žingsnį. J. B. turi nuosavą namelį, kuriame gyvena apie 17 ypatų, iš kurių atlikę velykinę išpažintį tik 3. Todėl pon. B. jiems įteikia notą, kad išsinešdintų iš josios burdo. Tai būtų svarbu žinoti, ką kun. K. Skripka darys su tais "keturkojais", kurie savo namus turi nusipirkę — kaip tuos išvartys? Zvanininkas

PHILADELPHIA, PA.
Dr. Alseikos Prakalbos.

Sumanymu L. M. Salės Bendrovės tapo surengtos prakalbos gegužės 15 d. gerb. Dr. Alseikai, 2-ą val. po pietų Richmondo dalyje. Susirinkimą vedė J. Telesiška. Nors buvo labai karšta, bet publikos prisirinko daug. Dr. Alseika taip puikiai apipiešė Lietuvos padėtį, kad klausytojai apodimentų nesigalėjo. Kuomet užbaigė pirmą dalį prakalbos, tuoj komunistų grupė, apie iš 20 pradėjo kartu rėkti, kelti riksmą, kad ko greičiausiai duoti jiems klausymus statyti. Pirmininkas J. Telesiška užreikė, kad klausymai bus po prakalbų ir prašė, kad dabar kiek apsiraminėtų. Kur tau, kėlė dar didesnį triukšmą ir tiek! Paskiau Dr. E. Klimas išėjo malšinti triušmadarius, pareikšdamas, kad kurie riksmą kelia, lai apleidžia šią svetainę. Komunistai vis rėkė, bet matydami, kad užtarėjų neturi ir jų riksmo niekas neklauso, rėkdami ura! išmaršavo laukan iš svetainės. Dar prieš prakalbą buvo dalinti lapeliai, agituojanti prieš Lietuvos valdžią, o visur steigt sovietus. Pasirašo L. D. L. D. komitetas.

Kalbama, kad lauke, šale salės užpuolė ta pati kom. grupė J. Telesiška. Ir jeigu ne policija, tai būtų Telesiška gal paragavęs komunistų "laisvos kumsčios". Pasirodo, kad jų tikslas buvo sukelti triukšmą, išardyti susirinkimą ir išeiti. Bet viskas veltui. Jų planai neišdegė.

Po triukšmo buvo rinkimas aukų Vilniaus atvadavimui. Surinkta \$55.00 ir dar literatūros kiek parduota. Paskiaus kalbėjo Dr. Stankus, Dr. Dambrauskas, Dr. Klimas ir J. V. Grinius. Antra dalis Dr. Alseikos prakalbos susidėjo apie dalinimą beturčiams žemių Lietuvoje. Klausytojams taip patiko, kad iki pat pabaigos ko ramiausiai užsilaukė. "Varpo" akcijų taip pat parduota už kelis šimtus.

Komunistų Peikinti Darbai.

Antrą prakalbą Dr. Alseikos įvyko ponedėlyje, gegužės 16 d., pietų pusėje, Lietuvių Tautinėje Svetainėje, 8-ą val. vakare.

Prakalbų surengime pasidarbovo pietų pusės intelingintai-veikėjai. Susirinkimą vedė gerb. K. Miklas. Dr. Alseika ir čia savo užduotį atliko puikiai. Prakalba buvo labai žingeidi ir interetinga lietuviui, ypačiai kuomet Dr. Alseika kalbėjo apie žemės klausymą Lietuvoje, visi entuzijastiškai klausėsi. Kuomet tik pabaigė pirmą prakalbą, ir čia toji pati komunistų grupė pradėjo ardyti susirinkimą, kelt riksmą, reikalaut, neva klausymų ir t. t. Pirmininkas K. Miklas taip gražiai jų prašė nusiraminti, nekelti riksmo, klausymai bus duodami po prakalbų. Kur tau! Kaip pradės dar didesnį riksmą komunistai kelti, rėkti, baisūs dalykai kas ten darėsi. Dar turbūt kaip Philada. stovi, tokio riksmo niekas nėra girdėjęs. Dr. Alseika taip pat prašė, kad nusiramintų, sako: "aš gerbiu kiekvieno idėjas ir atsakyti kiekvienam, kaip ir visuomet. Lai dabar kiek apsiramina, bus aukų rinkimas Vilniaus atvadavimui, o paskui galėsite duoti man klausymus." Rėkia kom. ir apsiraminant nemanoma, paskui klausia: "Kas už tuos pinigus atsakys, kur čionai renkama?" Nors jie nelaiku klausia, bet Dr. Alseika, kad užganėdint juos ir numalšinti riksmą, atsakinėjo. Na ir vietoje kad klausyt atsakymą, tie patys, kurie davė klausymą, pasiėmė laikraščių, rodos "Vilnį", skaito nesąmonės balsu iš to laikraščio, neatizvelgdami nė j Dr. Alseiką, kuomet klausimą atsakinėja, nė j pirmininko prašymą, rėkia ir tiek. Kitas komunistas vėl koki ten laikraščia laik susigriebęs slebiuodamas nesąmones plepa, tačiau ant dėžės ar bačkos pasilipęs "prakalbą" drožia, — sovietus skleidžia. Sakau, kad papiktinatis dalykas iš komunistų pasielgimo, kad visko ir aprašyti negalima, per daug vietos užimtu. Uždavę patys klausimą neklauso, bet rėkia visa gerkle, deda visas pastangas, kad tik susirinkimą išardyti.

Dr. Alseika užbaigęs pirmą klausimą atsakinėti, klausia, kas daugiausiai turi koki klausimą? Jau komunistai klausimų neduoda, bet patys po kampus "spyčiaus" drožia. Musų pusei anė žodį ištarti neduoda, tik apgavikais, aukčiais ir rup... vadina, grumodami kumsčiomis. Vieno \$25.00 surinkta Vilniaus atvadavimui. Paskiau keli, subėgę ant estrados, žiurau, stumdo rengėjus: jie prakalbą sakysią jus, Lietuvos valdžios buožės, laukan.

Taip biauriai įsisiubavo "laisvės skelbėjai", kad jokiū būdu numalšinti nebuvo galima. (Mat jie pilną laisvę jaučia, nes tos salės esą memberiai). Taip, kad rengėjai priversti buvo šaukti policijos, nes nė vienas nebutų tikrinęs, kad neiškils kruvinos muštynės. Moters su vaikais bėgo rėkdamos iš svetainės. Kuomet atvyko policistai, tai salės gaspadorius J. Sigelis stovėdamas ant trepų, vedančių į svetainę išskėtė visu glėbiu rankas ir grumia policistus žemyn. Bet policistai mato, kad komunistai — triukšmadariai ant pilno "džiabo". Ačiū Dr. A. Dambrauskui, kuris neprileido beturčiams žemių Lietuvoje. J. Sigelį, kuris nemoka ar nenori savo grupę malšinti, tuomet įėjo policistai suėmė triukšmadarius. Tuomi butų ir užsibaigė viskas. Publikos pasiliko dar gana apščiai ir butų galima prakalbas baigti, jeigu ne Sigelis butų nurodęs — įskundęs dviem detektyvams ir policistui Dr.

Alseiką. Dr. Stankų, K. Mikų, sakydamas: "mokėkite su jais gerai pasielgti, jie čia didžiausią riksmą sukėlė." Kuomet detektyvai ir policistai užėjo ant estrados ir norėta pasiaiškinti, kad čionai rengėjai ir kalbėtojai, Sigelis patyčiomis užreikė: "Imkit, jie visame kalti." Dar vienas vaikas stovėdamas tenais norėjo taip pat paaiškinti, tai policistas atsakė: "Tu tylėk, gaspadorius žino, ką daro." Man neapsakomai nustebino tokiai pasielgimas, kad vietoje pirmiausia butų sustabdęs triukšmadarius, įsiai įtarė kalbėtojus ir rengėjus.

Kuomet nuvykta į policijos stotį, visų komunistų paėmė vardus ir antrašius ir uždarė mums liepė ofise pasėdėti, kol ateis leitenantas. Paskiaus liepė eit namo, tik ryto buti magistratas 9-ą val. ryte. Tai taip prakalbos pasibaigė pietų pusėje. Visa ta traigi-komedija dėjosi mano akvaizdoje.

Utarinko ryte magistratas, išklausęs vienos ir kitos pusės, komunistus, kaip tvarkos ardytojus ramiam susirinkime, kas Amerikoje nedaleistina, padėjo po aštuonis šimtus bėlos rodo šešis, ir vieną visai be bėlos komisijonierius ištyrimo. Ir byla eina į aukštąjį teismą.

Musų detektyvai atsprė už vakarykštį nesusipratimą, ir prieš teisėją liudyjo, kad Dr. Alseika, Dr. Stankus, Dr. Dambrauskas ir K. Miklas paimti kaip liudininkai prieš triukšmadarius. Nors komunistai-triukšmadariai bandė aiškintis prieš teisėją, kad jie nieko bendro su triukšmu neturi, bet rastas pas juos laiškas, kurstantis J. Bimbos ir kiti dokumentai, kuriuos pristatė detektyvas, aiškiai nušvietė, kuo jie esą ir prie ko siekia.

Tai šitaip musų "laisvės skelbėjai" sovietus steigia. Per savo žioplumą ir netaktinę patyčių į skylę lenda, o patarimus ir prašymus nors ir draugiškiausius atmeta. Mat ne komunistas. S. G.

IS CHICAGOS PADANGES.

Atsakymas komp. M. Petrauskui
i jojo "Prierasą" tilpui
"Sandaros" No. 20.

Atsakysiu Tamistai trumpai ir amtos paties žodžiais: Aš pilnai sutinku, kad Amerikoje didelė dalis lietuvių įklimo chaminzman, kuris taip aiškiai pasirodė ir Tamstos prierasė dėlei kritikos "Lietuviškų Vestuvių."

Savo korespondencijoje aš apšiai: tiktai savo ir didumos publikos įspūdžius, išneštus iš "Liet. Vestuvių". Tos teisės, rodos, ypač kada tas daroma be jokios tendencijos, negali niekas timti. Bereikalo gerb. Petrauskas stengiasi visus įtikinti, kad tik "akkarduose" šliapiasi visas mokslas. Ne, paviršutinę kriti-veikalo, nors ir muzikalo, galima, rodos daryti ir be "akkordų". Neabejoju, kad "Vestuvės", kaip muzikalūs veikalas, nepadarys geresnio įspūdžio ir ant musų Lietuvos muzikų.

Daina "Virėjos" — tai menkinėkis; ir publika "juokėsi" ne dėlei "geros" kompozicijos arba turinio, bet dėlei savotiško, originalio lošėjos išpildymo. Tą kreditą paikite užspelnusiems. "Profesoriška" lekcija prierasė netik nepataisė chigagiečių upo, bet priešingai, kiek teko patirti, dar daugiau jį sugadino: Argumentum ad hominem.

Kas link "reikalavimo" pasirašyti "tikru" vardu, — tai, gerbiamasis, vargiai tas atneštų tamstai didelios naudos, o laikraštinė etika ir taip nenukentė. Leiskite, kaip ir jus užbaigti lotyniškai: Parturiunt montes, nascentur ridiculus mus.

Perkuno Išpažintojas.

REDAKCIJOS PRIERASAS.
Publikos diduma niekad nesigėri gražiausiomis dailės veikalais,

nes jų nežiuri. Tikrai dideli dailės veikalai niekad nėra populiarūs, ir jei kurie kliaisikai yra gana pagarsėję, tai tik po kelių dešimčių ar net kelių šimtų metų žinovų gyrimo. Taigi "didžiūmos" sprendimas neišspręs veikalo gerumo. Gerb. korespondentas klysta, sakydamas, kad "nepadarys geresnio įspūdžio ir ant musų Lietuvos muzikų," nes kiek mums žinoma, "Vestuvių" muziką netik išgyrė, bet ja dideliai gerėjosi p. St. Šimkus, kurs tik jau rods yra kompetentiškas spręsti gerumą ar blogumą muzikalės kompozicijos. Patartina butų gerb. korespondentui pasiteirauti tame klausime pas p. Pocių, kuris, rodos, yra vienas iš geriausių Amerikos lietuvių kopozicijos žinovas. Ką su akordais, tai tikrai, kad akorduose nesislepia visas muzikos mokslas, bet be akordų moderniškoji muzika negali apsieiti, ir jei kas, nenusiokdamas apie akordus, stengiasi kritikuoti operą, tai yra lygiai taip, kai kad nemokantis raidžių stengtųsi kritikuoti sonatą.

Ne medikams, dentistams ar inžinieriams spręsti apie muziką, ir pats "Sandaros" redaktorius neišdrįstų pasmerkti ar išgirti operos muziką. Ši pasarga yra tam daroma, kad nepadaryti visuomenei įspūdžio, buk "Sandara" prisideda prie "Vestuvių" smerkimo. Jei p. St. Šimkus, kurs, rodos, geriau už "Perkuno Išpažintoją" pažįsta muziką, išgyrė "Vestuves", tai juse turi buti kas nors gero, ko "publikos diduma" neįvertina. Malonu butų išgirsti muzikos žinovų nuomonę, ne vien "didžiūmičių."

PITTSBURGH, PA.

Pittsburgu, kaip ir kituose išdirbsių miestuose, darbininkų padėtis yra apverktina. Tarpe kitataučių yra ir lietuvių, kurie nedirba po kokius penkis mėnesius, nežinodami, ko sulauks. Labai susirupinę ypač tie, kuriems reikia pragyventi su šeimynomis. Veikimas dėlei Lietuvos laikinai yra sustabdytas. Čia yra taip vadinama Pennavenės lietuvių kolonija, kuri per pastaruosius trejus metus daug kuo prisidėjo labdarystės reikaluose linkui Lietuvos, daugiausiai visos kitos Pittsburgo lietuvių kolonijos, sudėtis į daktą. Bet visgi jokios korespondencijos nematyti nė vienam laikraštyje, tarsi pennaviniečiai nieko ir veikti negali. Istikrųjų visai kitaip. Nerašinėjimas į laikraščius, tai inteligentijos stoka, bet veikimo ir energijos pas mus užtenka.

Visiems pittsburgiečiams žinoma, kad čia gyvuoja tiktai dvi draugijos: A. P. L. A. 4-ta kuopa ir Lietuvių Piliiečių Kliubas. Prie minėtų draugijų beveik visi apielinkės lietuviai yra susispietę. Susidaro abiejų draugijų apie 200 narių. Pirmoje eilėje stovi A. P. L. A. 4-ta kuopa, kuri su pasišventimu rėmė Lietuvos reikalus nuo pat apšiaukimo Lietuvos nepriklausomybės 4-ta kuopa yra paukojusi Lietuvos įvairiems reikalams iš savo išdo apie 1100.00 dolerių ir turi pirkusi L. P. B. už kelis šimtus dolerių. Taipgi nėra 4-tos kuopos nario, kuris nebutų aukojęs šauliams, Raudonajam Kryžiui arba neturėtų L. P. Bono. Ačiū kuopos valdybai, kuri su pagelba Lietuvių Piliiečių Kliubo sutvėrė L. G. Draugijos skyrių ir per praeitus dvejus metus energiška dirbo, pasiūsdamas Lietuvon apie 2000.00 dolerių. Dargi išvieno abi draugijos veiktamos sutvėrė L. P. Sąjungos skyrių, ir narių jin prisirašė apie 40. Manoma, kad neužilgo visi pennaviniečiai stos į L. P. S. eiles.

Taigi, draugai pennaviniečiai, nenustokim pusaaukelėje, mes kim salin politiškus nesusiprati- mus, be skirtumo stokim į L. P. S. ir mokėkim apkainuoti savo brolių kraują, per kurį jie yra atpirkę Tėvynės laisvę ir nepriklausomybę. Šilauvis.

RACINE, WIS.

Ir vėl lietuvių burelis gegužės 15 d. išvažiavo į Lietuvą. Šie: Juozas Vilkas, M. Vilkienė, J. Zuta, T. Ramanauskas, Marė Vilkiutė, P. Zuta. Sena Racino lietuviška šeimyna Vilka, jie visiems buvo žinomi, kaip pavyzdinę gyvenimą vedanti. Gražiai auklėjo dukterį Marytę. Ji daug sykių ir sandariečių rengimuose parengimuose dalyvavo, sakydama deklamacijas ir gražiai padainuodavo savo švelnų balseliu. Mes jos netekė daug pasigesime. Visiems keliauninkams linkime pasekmingos kelionės sveikiems pargyrėti į Lietuvą ir ten laimingai gyventi.

Pas mus jėjo į madą, kad vykstančius į gimtinę palydėti. Susirenka gražus burelis į stotį ir atsiveikinant reiškiasi lietuviškas budas: ne vienas nubraukia ašarą nes gal but kaip kuria'n ir paskutinis sudiev.

Girdėjau nuo keliu sakant, kad, girdi, jei neesi parapijonas, negalėsi į Lietuvą važiuoti. Mes žinomė ir suprantame, kas tuos išpilo išgalvotus gaudus leidžia ir delko. Mat, norima mažiau susipratusius lietuvius žvejoti. Ir tas daroma su vilčia gauti vieną-kitą buriutę, nes vietinė kirėkė gan silpnai kvėpuoja. Jei kuri buriutė prie jos yra, tai su nutriušiosomis vilnelėmis, o norint pasipelnyti, reikia naujų. Vietos lietuvius parsgeriu šiuomi, kad į tokius gaudus nekrepiti atydos.

Norinčiam važiuoti į Lietuvą visai jokio reikalo nėra kreiptis prie kunigo arba tapti parapijonu. Da kol-kas Lietuvos Respublika to nereikalauja ir jei pirm važiavimo į Lietuvą reikėtų atlikti bažnytines ceremonijas, tai yra gauti nuo kunigo leidimą, esu tikras, kad į tokią Lietuvą niekas nevažiuotų.

Tuo laiku norintis lietuvis važiuoti į Lietuvą turi užsimokėti taksas ir gauti iš Lietuvos Atstovybės pasą. Su keliene joki Romiški prietariai nėra reikalingi ir bukte be baimės, kad norinčius važiuoti į Lietuvą kunigėliai neprieis pasipelnyti prie to reikalo.

Mus mieste darbai ne pagerėję, daug dirbtuvių visai nedirba. Jei kurios ir dirba, tai po 8 val. į dieną ir po dvi, kitos tris, dienas į savaitę. Edarbės našta darbininkus vargina, pertai lietuvių buriais važiuoja į namus, į Lietuvą. Kur-gi kitur rasi prieglaudą, jei ne prie Motinos Lietuvos? Ak! yra žinia, kad šandie ji yra blogame padėjime, bet daug tokių brolių lietuvių yra, kurie į lietuviškus patrijotus žiūrėjo su panieka trukdydami jiems rinkimą aukų.

Mums, vietos sandareičiams, pora metų atgal daug visko prisiejo perkentėti ir tik žino savo širdyje vietos veikėjai, kuriems prisiejo dirbti tą idealą darba del Lietuvos nepriklausomybės. Žodžiais tos perneštos kantrybės nėra galima išreikšti, tik jausmai žino... Vaidyla.

BINGHAMTON, N. Y.

Gegužės 6 d. buvo surengtas koncertas ir šokiai T. M. D. 15-tos kuopos, Binghamton, N. Y. Koncertas, galima sakyti, netikėtai pasisekė. Nesitikėjome, kad taip butų pasisekęs del trumpo laiko koncerto surengimui, bet labai gerai pasisekė: žmonių iš sykio neperdaugiausia buvo, bet pskiaus, pradėjus koncertą, prisirinko kone pilna svetainė. Koncertas labai puikiai atliktas ir publika buvo labai užganėdinta, nes koncerte dalyvavo vienas iš gabių koncerto vedėjas, gerb. Juozas Šeš-

tokas iš Cleveland, Ohio, kuris publika labai užinteresavo ir nemažai juokų padarė. Be to dalyvavo bažnytinis choras, kuris dabartiniame laike yra labai gambiai vedamas ir labai puikiai atsižymėjo savo gabumu. Be to dar dalyvavo vietinių atsižymėjusių dainininkų, kurie dainavo solus, duetus ir kitus pamarginimus. Programas tęsėsi iki po 11:30 valandos. Kadangi koncertą užbaigus nebeteko nė šokių atidaryti, nes jau buvo pervėlu, bet publika buvo užganėdinta vien iš koncerto.

T. M. D. 15-ta kuopa apie dveji metai atgal buvo viena iš Binghamtono draugijų skaitlingiausia nariais, bet dėlei netikusios valdybos 1919 ir 1920 metais ta draugija buvo visgi išeista. Vienok šiais metais, išrinkus naują valdybą, pradėjo daugiau visko veikti, gal ir vėl ateis į normalj stovį.

F. Vaitekunas

DETROIT, MICH.

Rengiamas Mass-Mitingas. Mastauskas Nepageidaujamas.

Jau buvo minėta, kad vietos tautininkai veiks kontakte su krikščionimis demokratais tolimesniame L. P. Bonų pardavinėjime, ir kad tapo suorganizuota trys stotys. Nors šios stotys veiks savotiškai, tačiau del armoniškesnės darbuotės sudarytas visų trijų stočių veikiantis komitetas, kurį sudaro 3 kunigai ir 3 svietiškiei (vienas sandarietis). Pirmame šio komiteto susirinkime, kalbant apie mass-mitingą, (kuris įvyks birželio 26 d., į kurį yra pakviesti ir apsiėmę kalbėti vyskupas ir, regis, gubernatorius; taipgi manoma turėti senatorius), kun. Kemėsis pataria, kad iškalno užkvietus ir visą Lietuvos Misiją, bet esą, sandarietis pastebi, kad Mastauskui reikia padaryti išėmimas, jei norima, kad tas mitingas — prakalbos atneštų naudą. Girdi, nemanykite, kad tik tautininkai prieš Mastauską nusistatė, bet ir katalikai, išskyrus kelis disciplinuotus k. demokratas. O, esą, kun. Berašis priminė, jog Mastauskas susidėjęs su tula lenkomanu — Ciurlioniu, varydami kreivą biznį daug žmonių nukriaudė. Girdi, kun. Kemėsis vėl pastebi, kad, turint tokius žymius kalbėtojus, kaip vyskupą, gubernatorių, gal ir senatorių ir kartu angliškai nemokančią Misiją, tai esą, reikia turėti žymus lietuvis, anglų kalbą gerai mokantis. Ir galiausiai pažymi, kaip sutvarkius šį nusistatymą, kad Mastauskas nesužinotų ir neišsiseistų. Taigi prieita prie to, kad bus šis dalykas asmeniškai laišku paaiškinta Bielskiui, kad jisai šį reikalą diplomatiškai pakreiptų taip, kad vieton Mastausko atvyktų Bielskis arba Vinikas. Taigi, taigi, Mastauskas Detroitu užbaigė advokatystės mokslą ir pradėjo čia praktikuoti. Kadangi čia lietuviu advokato nebuvo, tai jis pradėjo geriaus laivintis lietuvių kalbos ir lietuviškai vadindavosi Mastauskas. Daug įvairių kalbų buvo girdėta apie jį. Ir to komiteto susirinkime nebuvo užsiminta apie jį, kaipo Gabrio sėbrą, veikiantį lietuvių nenaudai, o tik pakelta pirmo pradinio darba laikų jo reputacijos bunburų šakelė ir ji rasta purvina. To komiteto susirinkimo tulos kalbos ir nusistatymas toko nugaristi iš teisingų ir rimtų žmonių lupų. Gerb. komiteto nariai teiksian man atleisti už paskelbimą švelniai apglostomo jų nusistatymo link Mastausko. Vyriškai jie but pasielge, jei vieton nutarimo neišsileisti į Detroitą, buk nutarė viešai pareikalauti to asmens atšaukimo iš Misijos narių. Nes asmens su menka reputacija budami Misijoje, ypač finansinėje, duos savo darbuotės rezultatus, lygius su reputacija. R.

Ar Žmonės Kraustosi iš Proto?

Viename New Yorko dienraščių analizuojama šio meto žmonių proto stovis. Ar žmonės tik nesikrausto iš proto? Tiesa yra abnormalumo jų elgimiesi, kad nenoromis klausai, ar jų proto sandėliui neįsitiko koki nelaimė?

Šti kokiais apsiereikimais remiama daleidimas, kad žmonijos smegenys pereina naujus evoliucijos slenksčius ir bene tik artinasi prie abnormalumo, prie idiotizmo... Kiti apsiereikimai yra kraštutiniai komiški. Patys spreskite.

Andai Brooklyn'e, N. Y., vyras triušėsi savo namo kelnorėje. Ką jis ten darė, ar "samogonką" ar ką kitą — tai ne mūsų ir ne mano dalykas. Gana to, kad jis išgirdo, kaip jo automobilus, stovėjęs gatvėje, prieš jo namų duris, suurgė. Pažvelgęs per kelnorės langutį, jis pamatė, kaip automobilas sėdosi nepažįstamas jam vyras, — drauge su juo vežimas lipo kelnorėje buvusio žmogaus moteris. Ji, mat, bėgo nuo savo vyro su kitu... Ar manote, kad taip nachališkai prigautas vyras stabdė juos? Šaudė? Rėdė? Ne. Jis tik susūko per langutį: "Ei, nepamirškite sugrąžinti man automobilų!" Ir kas sakyti, kad tas žmogus yra nenormalis?

Aną nedėdienį New Yorko gatvėmis parodavo 14,000 vyrų; kiekvienas jų vedėsi ant virvutės mažiuką šunytį, vieno svoro sunkumo. Ar tie žmonės yra nenormaliai?

Persenęs milionierius, 76 metų amžiaus anądien apsidė su mergaite, 58-iais metais jaunesne už jį... Ar jis, manote, yra nesveiko proto?

Koks tai orlaivininkas ketina išklikti iš Naujosios Zelandijos į Šiaurės Poliu, tik vieną kartą sustodamas gazolinui pasiimti. Bet jis nepagalvojo ir nieko kitam nepasakė, iš kur jis ims gazolino Šiaurės Poliuje, sugrįžimui?...

Tautų Lyga, arba Santarvė, nesutiko ant jokio klausimo, — nesutinka risant Rusijos, Lenkijos, Lietuvos, Vokietijos, Turkijos, Graikijos ir t. t. klausimus. Ji sutinka tik tai su tuo, kad yra koki tai Santarvė... Visi sveiko proto, bet-gi...

Kiekviena tauta kalba apie nusiginclavimą, kad ateityje nebebutų karių, — vienok kiekviena tauta deda visas pastangas didindama savo armijas ir laivynus ir tobulindama ginklus savo kaimynams žudyti ir jų tautoms naikinti. Ar gi pasaulis kraustosi iš proto?

Ištikrųjų, iš proto, sakoma, kraustosi tas, kas mano kitus einant iš proto,

— kuomet moteris dėvi kailinius karščiausiai vasaros metu,

— kuomet moters vaikšto pušiau nuogos žiemos metu,

— kuomet žmonės uždrausta gerti gerai pagaminta degtinė ir alus, bet jie nuodija save "samogonkomis,"

— kuomet moki 22 centu už prasčiausį "ice creamą,"

— kuomet praleidžiama daugiau, negu uždirbama,

— kuomet ištikrųjų pusė žmonių jau išsikraustė iš proto... Ir Amerikos lietuviams galima būtų pastatyti visa eilė užmetimų, paremtų jų gyvenimo apsiereikimais, kurie duotų pamato pasvarstyti, bėgu Amerikos lietuviuose protas dar liko savo vietoje. Tik pažiūrėkite:

— tautininkai visą savo veikimą taip suvalstybino, kad klerikalai į Lietuvos Finansinę Misiją (į vietą p. Jono Vileišio, kaip rašo "Lietuvos Ukininkas") susilaukė Mastausko;

— tautininkai, atstovavusie

Chicagoje turtingiausia pasaulyje lietuvių kolonija, palaidojo vienintėlį tautininkų dienraščių Amerikoje;

— per ištisus metus kėlė audrą del Lietuvos Atstatymo Bendrovės, kuri Lietuvoje suorganizavo "Nemuno" dirbtuvę, "Ringuvo" dirbtuvę, "Dubis" eksporto - importo bendrovę ir Lietuvos Kredito Banką, o Amerikoje įsigijo namą ir suorganizavo Baltic States Banką, — o tuo tarpu nei nepasiteirauja, kur yra \$100,000, sudėti Lietuvos Žemės Bankui, kuris nebuvo Lietuvoje ir nėra; nepasiteirauja, kas atsako už tokią sumą pinigų prieš šerinkus...

— organizuojama net submarinų bendrovės, kurios dirbs submarinai ir per 24 valandas nuplauks į Lietuvą, ir žmonės perka šerius;

— Tautinės Sandaros ikišiol neužaugino taip, kad ji būtų milžiniška tautininkų organizacija, vis del to, kad buvo pseudo-tautininkų, kurie silpnino savo sriovės organizaciją, kad sustiprintų klerikalizmą...

Prirokuotum visą virtinę faktų, parodančių, kad kažkur ir kažkas negerai. Reikia tikėtis, kad kada nors bus geriau — rodos, medikai eina viens klerikalų tarybon, kits — pas matrosus, bet atsiranda naujų specialistų, gal jie pagelbės,—jie, t. y. visokie osteopatai, hydropatai, makrapatai ir kitokie...

Lauksime, žiūrėsime. O tuo tarpu laikysimės, savo proto įsikabinę, ir turėkime vilties neišsikraustyti.

PATRIOTAS.

PARAIŠKIMAS LIETUVOS VALDŽIAI

Mes, South Omaha miesto, Nebraska valstijos, gyvenojai lietuviai, laikytame viešame susirinkime gegužės 5 d., 1921 m., Armuskos svetainėje, priėmėm sekamą pareiškimą Lietuvos valdžiai:

Mes, lietuviai darbininkai, kartu su visais savo viengenciais džiaugiamės, kad mūsų gimtasis kraštas Lietuva pasiūtosavo iš po svetimo jungo ir patapo nepriklausoma respublika. Tik tą džiaugsmą tačiau drumščia ateinančios iš Lietuvos nemalonios žinios.

Mes girdime, kad Lietuvos biednuomenė ikišiol nėra gavusi žemės, kurią jai metai atgal prižadėjo visos partijos, stačiuosius kandidatus į Steigiamąjį Seimą. Dvarų žemė dar tebėra ponų rankose, ir Seimo komisijoje kalbama, kad ji arba ir toliau pasiliksianti tose rankose, arba turėsianti būti išpirkta iš dvarininkų.

Lietuvos darbo žmonės tuobudu yra apgauti. Jie negavo žemės, kaip negavo ir laisvės. Lietuvos darbininkų profesinė sąjunga ir politinės organizacijos yra persekiojamos, jų darbuotojai areštuojami ir grūdami į kalėjimus, darbininkų laikraščiai uždarinėjami, kuomet dvarininkai, kunigai ir kiti ponai turi teises ir laisves daryti, kas jiems patinka.

Prieš tokią neteisybę mes, Amerikos lietuviai darbininkai, kelame grieščiausią protestą. Mes reikalaujame, kad Lietuvos valdžia paliautų sėbravusi su dvarininkais ir kunigais ir imtų rūpintis beturčių gerove. Bet visųpirma turi būti be atidėliojimo atimtos iš dvarininkų žemės be jokio atlyginimo ir pavestos Lietuvos bežemiams ir mažžemiams valstiečiams.

Be to mes, So. Omaha lietuviai, griežtai reikalaujame iš Lietuvos valdžios:

1. Kad būtų tuojau nuimtas karo stovis;
2. Kad būtų sugrąžinta pilna laisvės žodžio, spaudos ir susirinkimų;
3. Kad Lietuvos valdžia be jokio atidėliojimo pripažintų Lie-

tuvos Profesines Sąjungas ir Socialdemokratų partiją ir kad darbininkams būtų leidžiama laisvai organizuotis;

4. Kad mirties bausmė būtų tuojaus paniakinta;

5. Kad komendantų sauvaiavimai ir rekvizicijos būtų tuojau sustabdyta;

6. Kad iš kunigų ir ponų žemė būtų atimta be jokio atlyginimo ir atiduota tiems, kurie ją dirba.

Ikišiol mes, Amerikos lietuviai, kuo galėdami rėmėme Lietuvos valstybę visuose jos reikaluose, šelpėme ją karo metu, skolinome jai pinigus, padėjome gintis nuo bandito želigowskio ir kitų priešų ir todėl jaučiamės turį teisės pasakyti, kad mes ne tam dėjome savo sunkiai uždirbtus centus, kad Nepriklausomos Lietuvos Respublikoje susisuktų sau lizdą visokie darbininkų naudotojai.

Mes norime, kad Lietuva būtų laisva iš oro ir viduje, ir todėl šaukiame Lietuvos valdžiai: Ne ponams tarnaukite, o darbo žmonėms!

Nuorašas šio pareiškimo nutarta pasiųsti Lietuvos Steigiamajam Seimui, Lietuvos Ministrų Kabinetui, Lietuvos Atstovybei Washingtone, Amerikos laikraščiams ir Lietuvos darbininkų partijoms.

Pirm. T. Zarnauskas, Sekr. A. A. Zalpis, Komisija:

A. Gražis, Pran. Binkevičius, Petras J. Juzeliūnas.

SVEIKATOS SKYRIUS.
(Tąsa nuo 3 pusl.)

teistasis kentėjo užkrėstais (infected) ir įsibrovusiais danti-

mis. Padarius operaciją, laipsniškai pataisė sveikatą ir charakterį. Kuomet jis sugrįžo iš kalėjimo, gavo darbą spaustuvelyje ir išlaimėjo užsitikėjimą nuo spaustuvės savininko. (Psychologic Clinic vol. VI, pp. 150-153).

Motinos privalo pridaboti vaikų dantis. Kol kudikis nesuvaldo rankos, motina privalo su vata iššluostyti kudikio burną. Galintieji suvaldyti ranką turi po kiekvieno valgio su šepetuku išmazgoti dantis. Kiekvienas turi vartoti tik savo šepetuką. Šepetukas reikia užlaikyti švariai.

Jei dantų šepetukas bus nesūvarus, numestas ant lentynos, tai tokiu šepetuku mazgojant dantis daugiau blogo suteikiante, negu gero. Ligų gemalai (bakterijos) gauna sau įvalios maisto ir drėgnumo neišvalytame šepetuke.

Nusipirkus šepetuką, pirmiausia reikia jį išsterilizuoti. Kitaip-gi nesterilizuotu šepetuku iš krautuovės galit užsikrėsti ligomis. Geriausias budas sterilizavimu dantų šepetuko sekantis:

Pirmiausia numazgokit naują šepetuką su muilu ir vandeniu. Paskui įdėkit šepetuką stikle vandens, kuriame reikia įpilti vieną unciją (ounce) formalino (40 nuošimčių ištirpito formaldehyd) ir laiks nuo laiko reikia pamaišyti formalino soluciją.

Vienos dienos sterilizavimui tokiame disinfekte pakanka.

Netik burnos šepetukas tinka 40% formalino, bet barzdos ir galvos šepetukas patartina panašiai išsterilizuoti.

Jei kam išrodytų šis patarimas nereikalingas, well, darykite, kaip jus suprantate, o mus (daktarų) ofisai visuomet atidaryti ir laukia jus atsilankant.

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 8
Vakaraia 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Dr. Paul J. Jakmauh

(Jakimavičius)

Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 8 val. vakare.

509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

Pranešimas

Pranešame, kad Darbo žmonių Knygyno katalogai 1920 metų jau išsibaigė, gi 1921 dar negatavi, todėl kurie negavote teiksitės atleisti. Dabar Darbo žmonių Knygyno SANDĖLIS išaugo į taip didelį, kad ta vieta, kurioje dabar yra pasidarė per ankšta, prisieina įieškoti didesnės vietos, kurioje būtų galima netik, kad visas Europoje ir Amerikoje išleistas lietuviškas knygas sutalpinti, o ir svetimtautiškių kad nemažai tilptų, tad del tos priežasties reikalinga taipat didelio katalogo, kokio dar lietuviški knygynai niekuomet neturėjo. Parupinimui to, reikia daug pinigų. Taipgi del stokes pinigų ir dėlei dar nežinomos vietos gali buti, kad ims laiko apie keli mėnesiai, kol viskas bus gatava ir todėl, brangūs Darbo žmonių Knygyno rėmėjai, turėdami progos pasinaudokite per draugus, kurie gali ypatiška atvažiuoti, arba patys atvažiuokite, mes užtikriname, kad čia gausite knygų, kokių kituose knygynuose negaunate, jau dabar turime galybę tik-ką iš spaudos ir jau atgabenta iš Lietuvos knygų, taipgi laikraščiai: "Lietuvos Ukininkas" 10c., "Socialdemokratas" 5c., "Sietynas" 30c., "Aušrinė" 30c., "Trimitas" 20c. "Mokykla ir Gyvenimas" 50c. Siųskite užsakymus ir kartu pinigus šiūomi adresu:

J. B. AGLINSKAS,
3238 S. Halsted St., Chicago, Ill.

R.M.S.P.

— I —
EUROPA

Dvisavaitiniai "O" Laivais
New York—Hamburg

Sustoja prie

Charbourg ir Southamptono

OPORESA Birž.4, Liep. 16

ORDUNA Birž.18, Liep.30

ORBITA Liep. 2 Rugg. 13

1, 2 ir 3 klasės keliavimas.
Viskas puikiai įrengta trečios klasės pasażieriams.

THE ROYAL MAIL
STEAM PACKET CO.

10 Congress St., Boston.

Arba bile Laivakorčių Agenturoje.

ZEMLAPIAI IŠ LIETUVOS

Paskutiniomis dienomis gavo-me iš Klaipėdos Lietuvos žemlapių, kurios parduodame po \$1.25. Tad, kurie norite, pasiskubinkite, nes jau baigiame sykiu su užsakymu siųskite ir pinigų "Sandaros" adresu.

Štai Kur Sekretas Sveikatos

Mes paskelbiame visuomenei, kad esame PIRMA DIDŽIAUSIA LIETUVIŠKA VAISTINYCIA visoje Amerikoje, kuri išdirba vaistus, pagal Europos metodą nuo visokių ligų. Musų atitinkantieji vaistai pergali ligas. Tą jus sužinosite, kaip vartosite musų gyduoles. Visuose gerose APTEIKOSE visoje Amerikoje galima gauti šias musų liekarstas: Salutara Biteri del vidurių ligų. Regulatorius del moterų. Kraujo Valytojas, kurie pats užvardijimas išaiškina reikalingumą. Salutaro Linimentas del visokių kaulų skaudėjimo ir kitokių skausmų. Trajanka Kas-gi dar jos nežino? Tos garsingos namų gyduolės. Reikalaukite musų surašo veistų ir žolių—siūnčiamė už dyką. (39)

SALUTARAS DRUG & CHEM. COMPANY
1707 So. Halsted Street, Chicago, Ill.

Mažiau Darbo Del Visų

Nereikia malkų nešti nei kapoti, nei anglių į doklus pripilti, nei peleavų išnešti, nebus suodžių.

New Perfection Kepimo Karosininis Pečius suteikia gatava ugnį ir dega kaip tik jos reikia. Šitas parankus, šiolaiškinis kepimo pečius, yra pertikrinęs savo vertę del 3,000,000 šeimynų. Jis reiškia daugiau gerumo virime ar kepime, vėsesnė ir švaresnė virtuvė.

Ugnis galima nutaisyti kaip tik nori, del greito ir palengvi virimo ir su taupumu.

NEW PERFECTION. Kepimo Karosininis Pečius yra su 1, 2, 3 ir 4 degtuvais. Kitas parankus yra New Perfection Vandens Šildytojas duoda karštą vandenį kaip tik reikia. Greita ir lengva priekaba.

STANDARD OIL CO. OF NEW YORK

NEW PERFECTION
OIL COOK STOVE AND WATER HEATER

Dickinson 3995 M.
Dr. Ignolas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Valandos: Nuo 9 iki 11 A. M.
" 1 " 3 P. M.
" 7 " 8 P. M.
Nedeliomis " 10 " 3 P. M.

Dr. Tessmer

DENTISTAS

306 Main St., Worcester, Mass.
viršui "Iver Johnson" kautuvės

Patyręs daktaras, priėmimo mo kainos. Atdara subatomos po pietų. Nedėliomis pagal sutartį. Telephonas Park 3310.

Tel. S. B. 2488

DR. J.C. LANDZIUS - SEYMOUR

LIETUVIS

Gydytojas ir Chirurgas

506 Broadway, S. Boston, Mass

Išgaminuojam akis ir pritaikom akinius.

H.S. Stone O.D.

Akių Specialistas.

399a Broadway,

Tarpe E ir F gatvių, South Boston.

Lietuviška Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų šaknų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptųjų ligų ir geriausių patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, suėdysite pinigų ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausias daktarus per telefoną visai udyką.

H. CABITT,
100 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

EXTRA!
EXTRA!

Lietuviai! Atminkite 4 d. Liepos - July, 1921

Šiuomi pareiškiame lietuvių visuomenei, jog 4 D. LIEPOS, Lake Waushakum Parke Framingham, Mass. bus PIKNIKAS, rengiamas A. L. T. S. Naujos Anglijos Apskričio. Tad kviečiame visus Naujos Anglijos ir iš toliau, lietuvius įsidėmėti viršminėtą dieną. Taip-gi kviečiame visas draugijas ir klubus. Parkas randasi gan gražioje vietoje ir prie didelio ežero. Ir didelė šokių salė yra ten. Užprašo RENGĖJAI.

Vietos žinios.

KELETAS ŽODŽIŲ APIE OPERĄ.

Labai ačiū visiems, kurie atsilankė į "Gabijos". "Pirmosios Gegužės." Buvo skaitlinga publika ir pilnai tvarkoje užsilaukė. Širdingai ačiū kitų miestų lietuviams. Turim už garbę pranešti, kad So. Bostono šnipijada nieko nepakenkė. Dalykas buvo taip: 9-os stoties policijos kapitonas atėjo su formaliu skundu ir varantu ant "Gabijos". Skundikas buvo perstatęs policijai, buk "Gabijos" choras esąs -visas iš streikiųjų kriaučių iš bolševikų ir vartosias dideles raudonas vėliavas ir buk tarpais laikysias prakalbas, kurias sakys komp. M. Petrauskas ir atsinešę keletą mass-mitingų apskelbimų norėjo mums įtikrinti, buk "Gabija" rengia. Po viso išaiškinimo susiraukė kapitonas, stebėdamasis tokia šnipio melagyste. Išėidamas pasakė: Jeigu jus tik esat susidėję statyti veikalus ir jus profesorius yra tik muzikos mokytojas, aš imu jus garbės žodį ir pavelinu lošti, tik kad nebutų raudonų vėliavų. Aš užklausi: kasgi galėjo taip išdrįsti šmeižti "Gabiją" ir policijai meluoti? Kako: jusų tautos žmogus, lietuvis iš So. Boston, Mass.

Aišku, kad pas mus dar yra šnipų, kurie norėjo įkasti. Bet, broliai, dar jus per žioplį kultūros draugijai įkasti! Tegu gerbiami skaitytojai sprendžia, ko verti mūsų šnipai.

Nieko nekalta "Gabija" ir komp. M. Petrauskas, tad tikimės, kad ateityje kaip visi rėmėtė, taip ir remsite "Gabiją", nepaisydami, jei kas kanda.

Taipgi dar turim atsiprašyti publikos, kad negalėjom paskutiniam akte iškelti vėliavos, šiaip buvo viskas atlikta, kaip reikėjo.

Ačiū visiems rėmėjams ir mūsų biznieriams, kurie rėmė "Gabiją."

Rengimo kom. narys,
S. Mockus.

SANDARIEČIŲ MOKYKLA TRAUKSIS PER VASARĄ.

Artinantis Technologijos Instituto kvotimams (examinas, sandariečių mokyklos metamatikos mokytojas, gerb. Adolfas Denbinas, kuris šį metą Technologijos Institute baigia aukštųjų inžinierijos mokslus, yra tiek užsiėmęs, kad esame priversti metamatikos skyrių sulaukyti bent ant tulo laiko. Gramatikos, lietuvių

kalbos ir rašybos pamokos tęsis visą vasarą, tiktai iš nedėldienio perkeliama į pamedėlio vakarą. Pradžia 8 val. Gramatikos pamokas ir ant toliaus, per visą vasarą, sutiko vesti "Sandaros" redaktorius, gerb. V. Šliakys. Taigi visi gramatikos skyriaus mokiniai susirinkite birželio 6 d., 8 v. v. A. L. T. S. 7 kp. Mokykla nutarė parsitraukti lietuvių kalbos gramatikas tiesiog iš Lietuvos tokias, kokios dabar yra vartojamos lietuvių mokyklose, kad parvažiavus Lietuvos nereiktų išnaujo mokytis lietuvių kalbos terminų. Užsakymas ant 50 egzempliorių jau išsiųstas.

Pabriežęs šį pranešimą, jaučiuose neatlieku sąžiningo žmogaus priedermės, nepaminėjęs mūsų gerb. metamatikos mokytojaus A. Denbino, kuris pasitraukia iš mūsų tarpo. Gerbiamas A. Denbinas, atsiskirdamas nuo mūsų palieka savuose mokiniuose geriausius įspūdžius ir maloniausią atmintį. Gerb. A. Denbinas, kiek mums žinoma, yra vienintėnis ir pirmutinis lietuvis, kuris baigia tolią aukštą mokslo įstaigą, kaip Technologijos Institutas. Jam užėmus aritmetikos skyrių, daugelis iš mūsų tik su vargu galėjome daryti pradinį skaitlįvimą, bet po jo rupestinga priežiūra pirmieji jo mokiniai atsistojo pradžioje algebros.

Taigi mes, jo mokiniai, linkime jam pasekmingo išlaidymo kvotimų ir sugrįžusį pastumėti sandariečius dar keliais laipsniais aukštyt matematikos srityje.

Vienas iš Mokinių.

"PIRMOSIOS GEGUŽĖS".

Gegužės 28 M. D. Dr-ja "Gabija" stotė scenoje operą "Pirmosios Gegužės". Kadangi šio veikalo pastatymas buvo įskūstas miesto valdžiai, buk esąs kaipo propaganda prieš Suvienytas Valstijas, tai kitame "Sandaros" numeryje mėgėsimė pakalbėti apie visą veikalo turinį ir kodėl jis toks yra baisus tiems kai-kuriems judošiams, kurie su valdžios pagelba manė suardyti visą prisirengimą prie perstatymo. Reporteris.

"SANDAROS" BUVE ADMINISTRATORIUS IŠVAŽIAVO LIETUVON.

Atvyko atsiseikinti mus gerb. M. J. Damijonaitis, buvęs "Sandaros" administratorius, kurs taipgi išvažiuoja į Lietuvą. Jis sėda į laivą birželio 1 d. Laimingos kelionės, ir prašome mus neužmiršti!

PRANEŠIMAS.

Šiuomi pranešame, kad Lietuvių Namų Budavotojų Bendrovė, laikiusi ofisą po No. 409 Broadway, Room 12, perkėlė ofisą kiton vieton. Tad dabar turėdami kokius reikalus, malonėsite kreiptis sekančiu adresu:

LITHUANIAN HOME BUILDERS CO.,
366 Broadway, Room 1,
So. Boston, Mass.

WORCESTER, MASS.

L.D.D. dar-jos "Aušrelės" merginos surengė gegužės 30 d. pasilinksminimo vakarėlį. Vakarėlis buvo tuomi įdomus, kad merginos išpildė visą programą. Apart skanių užkandžių, buvo dainelių, klasiškų šokių, deklamacijų ir prakalbų. Pagirtina, kad merginos viską labai puikiai atliko. Tas parodo, kad "Aušrelės" merginos padarė progrose didelį žingsnį pirmyn.

Bravo už tai, aušrelietės!
Šimonietis.

VIEŠNIA "SANDAROS" REDAKCIJOJE.

Pereitoje subatoje "Sandaros" Redakciją ir Administraciją atlankė lietuvių rašėja Žemaitė. Ją palydėjo p-lė Jokubauskaitė. Gerbiama Žemaitė yra pasirengusi keliauti į Lietuvą ir išvažiuos, regis drauge su Lietuvos atstovu p. J. Vileišiu.

SUSIRINKIMAI.

HAVERHILL, MASS.

A. L. T. S. 20 kuopos susirinkimas įvyks birželio 5 d., nedėlioje, L. U. G. Kluibo salėje, 2 val. po pietų. Tai, gerbiamieji, privalote visi atsilankyti, turime apsvaistyti daug svarbių dalykų. Ir bus renkama nauja valdyba del darbavimosi Sandaros, šios praklinios organizacijos! Rašt. J. Z.

SUSIRINKIMAS.

A. L. T. Sandaros 25 kp. susirinkimas įvyks nedėlioje, birželio 5 dieną, 1-mą val. po pietų, Fellowship House svetainėje, 831 W. 33rd Pl., Chicago, Ill. Valdyba.

LIETUVOS ATSTOVYBĖS AMERIKOJE PAJIESKOTIMAI.

Jieškomi (giminės, pažįstami):
Antanas Janulevičius, gyvenęs Du Bois, Pa.

Juožas Draskiniūsis iš Sasnavos valsč., Mariampolės apskr.
Jonas ir Ona Sabas, kaimo Plioplių, Antanavo valsč., Mariampolės apskr.

Marijona Juškauskienė, iš kaimo Naujavalakių, Krosnos valsč., 1914 gyveno Minersville, Pa.

Juožas Vitkevičius, Kostant Vitkevičius, iš židiškių miestelio, Mažeikių apskr., gyvena Paterson, N. J.

Edvardas Motiejus Galinis (Edward M. Gillen).

Nathan Feinstein, gyvenęs, Main St., Rochester, N. Y. ....
... N. Sakhnowsky, gyvenęs 11 East 92nd St., New York, N. Y.

Kas žinote apie šias ypates suteikite pilnai visas informacijas ir žinias šiuo antraštu:

Representative of Lithuania in America,
1925 F St., N. W.,
Washington, D. C.

"ELTOS" ŽINIOS.

(Tąsa nuo 1 pusl.).

sireiškimai randa ir moralinės pasparties. Kalbėjo sporto atsiardymo klausimu. Pabriežė, kad sportas atitraukia nuo blogų įpročių ir padeda sveikai auklėti pilietinę sąmonę. Tas klausimas kariuomenėje esąs pakritikuojamas.

Nagrinėjo Sąjungos įstatymo punktą apie Ministerių Kabineto leidžiamus įstatymus vidaus šaulių Organizacija.

Seimo Pirmininkas pranešė plenumui, kad Krašto Apsaugos Ministeris žukas atsistatydino ir Valstybės Prezidento paskirtas į jo vietą prof. Šimkus, kuris šaulių Sąjungos klausimu turi žodį (ploja).

Krašto Apsaugos Ministeris prof. Šimkus pareiškė, kad visi ginklai turėtų būti Krašto Apsaugos Ministerijos žinioje.

At. Venclauskas (s. d.) išsireiškė prie šaulių Sąjungą, palaikydamas nuomone geriau kariuomenę pastatyti frakcijos vardu pareiškė, kad šaulių Sąjunga tik baltųjų gvardijų organizacija.

At. Alejūnas (kr. d.) nupaskojo šaulių Sąjungos kovas ties Raguvą su želigovskinkais ir pasiulė tą Sąjungą kuodaugiausiai remti.

At. Skirpa (v. s.) pastebėjo, kad spaudoje yra susidaręs negeistinas nusistatymas.

Pirm karo buvo išsireiškimas "nori taikos, ruoškis į karą." Dabar tas visuomenės prisiruošimas rodo garantijas nepriklausomybei.

Antram principas kreipti daugiau domės į piliečių auklėjimą. Demokratinėse valstybėse pilietinis auklėjimas pastatytas svarbiu principu. Principe skaito įstatymą svarstyti.

Atsakinėjo į at. Venclauskio priekaištus del žvalgybos pareigų šaulių ėjimo. Kalbėjo karinio auklėjimo ginklo savo nuosavybėje.

(Pabaiga bus).

Parsiduoda Grocernė

Didelis grocer - štoras su seniai išdirbtu bizniu; daug tavoro ir 2 vežimai, geras arklys ir Ford trokas. Dirba trys vyrai, padaro apivartos apie \$1500 kas savaitė. Randos moka už krautuvę ir 3 kambarius \$40 į mėnesį. Krautuvė yra lietuvių apgyventoje vietoje ir visai arti Bostono. Biznis vertas \$4500, bet savininkas labai nori parduoti, todėl parduos už \$3200, o gal dar ir pigiau. - Taigi, kas norite gyventi ant kontrų ir turėti gerą biznį, tai nepraleiskite šitos progos, kreipkitės į

LITHUANIAN AGENCY,
361 Broadway, S. Boston, Mass.
Tel. So. Boston 605 ar 1337.

Strand Lunch

Puikiausia Lietuviška VALGYKLA So. Bostone. Švariai viskas užlaikoma. Valgiai visados švieži ir skaniai pagaminti.

Taigi ateik, o persitikrinsi.

K. BLINSTRUBAS, Prop.
304 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

DEL VISŲ!

Taisau visokius čėverykus vyru, moterų ir vaikų. Gali vaikščioti taip kad su naujais. Padarau stiprai ir gerai ir pigiai. Užeikite del persitikrinimo. Visiems patogi užėiga, arti Lietuvių svetainės.

A. ABAZORIUS,
301 E. St., So. Boston, Mass.

KASDIENINIS MAISTAS VISIEMS REIKALINGAS

Zinomas senas biznieriūs
ANT. NAUJOKAITIS
208 West Fifth Street, South
Boston, Mass.

ATIDARĖ visokių produktų krautuvę, kaip tai Mėsos Markėtą ir Grosernia. Kviečia visus apielinkės lietuvius kreiptis su pirmu maisto ir kitų smulkmenų, čia rasite geras prekes ir mandagų patarnavimą.

Puiki Lietuviška UŽEIGA

pas
ANTANĄ TAMULEVIČIŲ
300 Broadway, S. Boston Mass.

Ar užrašiai "Sandarą" savo giminėms Lietuvoje? Jeigu ne, tai kodėl ne?

VIENAS IŠ GRAZIAUSIŲ

PIKNIKAS!

RENGIA AMERIKOS LIEUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS 12 KUOPA, LAWRENCE, MASS.

Subatoje, Birželio-June 11 d., 1921,

TAUTISKAM PARKE, METHUEN, MASS.

Pradžia 2-rą val. po pietų trauksis iki vėlybai nakčiai.

Ant rytojaus Nedėlioje, 12 d. Birželio, ta pati kuopa rengia GEGUŽINĖ - ISVAŽIAVIMĄ toje pačioje kempėje. Čia jau bus dainos, kurias išpildys L. T. K. Choras, svečių, prakalbų, visoki žaislai, juokai ir t. t. Taipgi užkandžiai ir gėrimai parinkti. Nedėlioje Ižanga tik 10c.

Visus kviečia, SANDAROS 12 KUOPA.

PASARGA: Važiuoti reikia šiaip: automobiliais Lowellio keliu, o karus reikia imti (Lawrence - Lowell) iki Sewyer St., ten išsėdus tiesiai į parką.

Garadžius

Ant pardavimo arba išmainymo; puikioje vietoje Cambridge, Mass. Turime ir daug pigių "public garage'ų" Boston'e ir apielinkėse ant pardavimo. Kreipkitės į:

LITHUANIAN AGENCY,
361 Broadway, So. Boston, Mass.
Telefonai: So. Boston 605, 1337 ir 31.

Laikrodžiai Atpigo

16 S. Vyriško didumo, šriubeliu varomas, ant 21 akmens, 14 k. kausiukai gvarantuoti ant 25 metų ... 25 doleriai. Siuskite užsakymus, nes greit gali išsibaigti.

P. VALUKONIS
375 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.

PARSIDUODA TONIKO IŠDIRBYSTĖ.

Su visais įtaisymais, 1000 keisų butelių ir trokas. Biznis yra išdirbtas nuo senovės. Geriausia proga pasidaryti pinigų, jeigu kas myli. Biznis turi būti parduotas greitai iš priežasties, kad savininkas turi kitą užsiėmimą. Del pilnos informacijos kreipkitės pas:

BRONĖ KONTRIM,
361 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.
Telefonai So. Boston 605 ir 1337; prieš 7 val. iš ryto šaukite: Brookline 7124-M.